

Opinnäytetyö (AMK)

Media-alan koulutus

Journalismi

2018

Leo Jaakkonen

JOURNALISMIN ETIIKKA KATASTROFITILANTEESSA

– Turun Sanomien, Ylen ja Iltalehden reagointi
Turun joukkopuukotukseen elokuussa 2017

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Media-alan koulutus

2018 | 51 sivua

Leo Jaakkonen

JOURNALISMIN ETIIKKA KATASTROFITILANTEESSA

- Turun Sanomien, Ylen ja Iltalehden reagointi Turun joukkopuukotukseen elokuussa 2017

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan, mitä ja miten elokuun 2017 Turun puukotuksesta kerrottiin suomalaisten uutismedioiden verkkosivuilla tekoa seuranneina tunteina. Aineistoa tarkastellaan journalismin eettisten ohjeistusten toteutumisen valossa ja aiempaan katastrofiuutisoinnin tutkimukseen peilaten.

Tarkasteltava aineisto koostuu Turun Sanomien, Yleisradion ja Iltalehden Turun iskua käsittelevistä verkkoartikkeleista kolmen tunnin sisällä tekohetkestä. Aineistoa tutkitaan sisällönanalyysin keinoin eritellen siitä journalismin etiikan näkökulmasta olennaisia osia, joita verrataan pääosin alan itsesääntelyelimen, Julkisen sanan neuvoston asettamiin journalistin ohjeisiin. Opinnäytetyön viitekehys koostuu alan eettisestä ohjeistuksesta sekä verkkouutiskilpailun lisääntymistä, katastrofiuutisointia ja terrorismia koskevasta tutkimuksesta.

Tutkimustuloksista voi havaita, että journalismin kasvanut verkkokilpailu asettaa haasteita alan eettisen koodiston toteutumiselle katastrofin, suuronnettomuuden tai väkivaltaisen iskun kaltaisessa nopeassa uutistilanteessa. Turun puukotuksen uutisointi sisälsi useita asiavirheitä, joiden korjaamisen velvollisuutta laiminlyötiin.

Tutkimus vahvistaa käsitystä aiemmassa tutkimuksessa havaitusta suuntauksesta, jossa uutisointi on tiedotusvälineiden kesken hyvin samankaltaista. Tarkasteltavat mediat kertoivat Turun puukotuksesta kolmen ensimmäisen tunnin aikana lähes identtiset asiat lähestulkoon samaan aikaan.

Tuloksista on havaittavissa toisen median julkaisemien tietojen lainaamisen suosio. Tämä korostaa median vastuuta julkaista paikkansa pitävää tietoa, jotta väärät tiedot tapahtumien kulusta eivät lähde leviämään.

Tutkimustulosten pohjalta herää kysymys, olisiko journalismin eettisiin ohjeistuksiin tarpeellista tehdä tarkennuksia. Selvennyksiä ohjeistuksiin voisi harkita etenkin katastrofiuutisoinnin sekä nykyisin uutisvälineiden suosimien hetki hetkeltä -seuranta-artikkelien osalta.

ASIASANAT:

Katastrofijournalismi, rikosjournalismi, verkkojournalismi, journalistietiikka, Turun puukkoisku

BACHELOR'S | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Journalism

2018 | 51 pages

Leo Jaakkonen

JOURNALISM ETHICS IN COVERING CATASTROPHES

- Finnish online media's reaction to Turku stabbings in August 2017

In this thesis I studied how the Finnish media reacted to the Turku stabbings in August 2017 on their online sites during the first three hours after the stabbings. The analysis part of the thesis investigates whether the ethic code of journalism was followed. Also, it looks into the similarities between this and earlier catastrophe journalism.

The material studied contains articles from the websites of Turun Sanomat newspaper, the Finnish Broadcasting Company, and Iltalehti tabloid newspaper. The method used in this study is content analysis. The analysis was conducted in the context of the guidelines for journalists by the Finnish Council for Mass Media. Related topics such as the ethic code of journalism in Finland, the online news competition, former studies on catastrophe journalism and terrorism are discussed in the paper.

The results of this study show that the growing competition in online journalism sets challenges to journalist's ethic while covering catastrophes like Turku stabbings. The coverage of Turku stabbings includes many errors such as false information. In addition, editing the false information did not occur as required.

The results show the similarity in the coverage of Turku stabbings during the first three hours in the Finnish media studied. It was also shown that quoting other media is popular in news events. Popularity of quoting other media highlights the demand of correcting rapidly spreading false information.

Based on the results of this study, it seems necessary to consider specifying the ethic code of journalism in Finland regarding covering catastrophes and updating live articles.

KEYWORDS:

Catastrophe journalism, crime journalism, web journalism, journalist ethics, Turku stabbings

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUSONGELMA JA -METODIT	8
3 SANANVAPAUSLAKI JA JOURNALISTIN EETTISET OHJEISTUKSET	10
3.1 Journalistin ohjeet katastrofiuutisoinnissa	11
3.2 Uutisjournalismin verkkokilpailun lisääntyminen	13
4 KATASTROFIUUTISOINNIN TAUSTAA	15
4.1 Katastrofiuutisoinnin historia Suomessa	15
4.2 Katastrofiuutisoinnin vaiheet	17
4.3 Silminnäkijät katastrofiuutisen lähteenä	18
5 TERRORISMIN KÄSITE	19
5.1 Moderni terrorismi	19
5.2 Ääri-islamistinen terrorismi läntisessä Euroopassa 2010-luvulla	20
5.3 Terrorismi Suomessa	22
6 ANALYYSI TURUN ISKUN UUTISOINNISTA	23
6.1 Uutisoinnin eteneminen	23
6.2 Analyysi Turun Sanomien uutisista	25
6.3 Analyysi Yleisradion uutisista	31
6.4 Analyysi Iltalehden uutisista	34
7 MEDIA-AINEISTON LÄHTEET	40
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	43
LÄHTEET	45

KUVAT

Kuva 1. Kuvakaappaus Turun Sanomien poistetusta uutisesta vanhemmat.com-sivulla	28
Kuva 2. Kuvakaappaukset Ylen ensiuutisesta	32
Kuva 3. Kuvakaappaus Iltalehden otsikoinnista Klikinsäästäjän Facebook-sivulla	36

TAULUKOT

Taulukko 1. Lähteet Turun puukotuksen uutisjutuissa.	40
--	----

1 JOHDANTO

Turussa koettiin kauhun hetkiä perjantaina 18. elokuuta 2017 kello neljältä iltapäivällä. Mies hyökkäsi raa'asti ihmisten kimppuun puukottaen yhteensä kymmentä ohikulkijaa Kauppatorin ja Puutorin välisellä alueella. Yksi puukotetuista sai surmansa välittömästi, toinen sairaalassa, jonne hänet oli viety haavoittuneena. Kahdeksan muuta ja poliisin jalkaan ampuma puukottaja vietiin sairaalaan haavoittuneina.

Seuraavana päivänä keskusrikospoliisi (KRP) kertoi tutkivansa tapahtumia terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä kahtena murhana ja kahdeksana murhanyrityksenä (KRP 2017). Esitutinnan valmistuttua tutkittavien terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen murhan yritysten määrän kerrottiin nousseen yhdeksään (KRP 2018).

Tässä opinnäytteessä tarkastellaan suomalaisten joukkoviestimien verkkouutisointia Turun joukkopuukotuksesta kolmen veritekoa seuranneen tunnin aikana. Etenkin journalismin ammattieettisten ohjeistusten, Julkisen sanan neuvoston asettamien journalistin ohjeiden, toteutumista tutkitaan tarkasteltavana olevien medioiden Turun puukotukseen liittyvässä uutisoinnissa.

Tarkasteltava media-aineisto koostuu Turun Sanomien, Yleisradion ja Iltalehden verkkouutisista, joita tutkitaan sisällönanalyysin keinoin. Uutisten sisällönanalyysin lisäksi tarkastellaan uutisissa käytettyjä lähteitä määrällisen analyysin keinoin. Aineisto löytyy kokonaisuudessaan työn lopusta.

Tutkimuskysymys on: Mitä ja miten Turun puukotuksesta kerrottiin suomalaisten uutismedioiden verkkosivuilla tekoa seuranneina tunteina?

Turun puukotus on ajankohtainen aihe, jota on ehditty toistaiseksi tutkia vähän. Aihe on merkittävä journalistisessa mielessä, sillä kyseessä on ensimmäinen Suomeen kohdistuneen ääri-islamistisen terrori-iskun epäily. Turun puukkoisku on myös ensimmäinen Suomessa tapahtunut rikos, jonka oikeudenkäynnissä sovelletaan terrorismirikoksen lainsäädäntöä.

Ensimmäinen joukkosurma Turun isku ei kuitenkaan ollut. Vuonna 2007 Suomea järkytti Jokelan kouluampuminen, jossa menehtyi kahdeksan henkeä ampuja mukaan lukien. Vain vuotta myöhemmin Kauhajoella kouluampuja surmasi kymmenen ihmistä sekä itsensä. Molempien tapausten uutisoinnissa havaittiin ongelmia (Raittila ym. 2008

& 2009). Myös muiden aiempien suomalaisia järkyttäneiden katastrofien, kuten Estonian uppoamisen, Myyrmäen pommiräjähdyksen, Konginkankaan bussiturman ja Kaakkois-Aasian tsunamin, uutisointia ja sen suhdetta kunkin katastrofin aikaiseen ammatitiettiin on tutkittu. Yleisin tapa tutkia katastrofiuutisointia on mediasisältöjen analyysi. (Koljonen 2013, 21.)

Tutkimuksessa käytetään termiä "katastrofi" Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen (1313/2013/EU) mukaisesti. Päätöksessä terroriteko luokitellaan ihmisen aiheuttamaksi katastrofiksi. Termi "katastrofi" kuvaa täten Turun iskun kaltaista joukkosurmaa paremmin kuin valtionhallinnossa yleisesti käytetty termi "häiriötila" tai arkisessakin kielenkäytössä oleva termi "kriisi".

Tämä opinnäytetyö tarjoaa katsauksen aiempaan tutkimustietoon katastrofijournalismista luvussa 4. Terrorismin käsitettä ja ääri-islamilaisten terrorismin uhkaa ja sen esiintymistä mediassa avataan luvussa 5. Nämä yhdessä luvussa 3 käsiteltävän journalismin eettisen ohjeistuksen kanssa luovat pohjan, jonka avulla voi ymmärtää paremmin suomalaisen median reagoimista Turun puukotukseen.

Kriisi-, onnettomuus- ja katastrofitilanteiden uutisointia on tutkittu laajasti etenkin toimittajien tiedonhankinnan osalta (esim. Honka-Kukkurainen 2004, Raittila ym. 2007 ja 2008). Tässä tutkimuksessa ei paneuduta journalistiseen prosessiin tai toimittajien suhteeseen silminnäkijöihin ja kriisin uhreihin, vaan tarkastellaan ainoastaan työn lopputulosta eli valmiita uutisia Turun puukotuksesta.

Laura Juntusen (2007, 174) mukaan ensimmäinen päivä on kriisi- ja onnettomuustilanteissa eräässä mielessä tuleviin päiviin verrattuna helppo, sillä tiedotusvälineet kokevat ensisijaiseksi tehtäväkseen välittää tietoa siitä, mitä on tapahtunut. Tässä tutkimuksessa selvitetään, miten suomalaiset tiedotusvälineet selvisivät tuosta "helposta" tiedonvälityksen tehtävästä Turun puukotuksen uutisoinnissa elokuisena perjantaina 2017.

2 TUTKIMUSONGELMA JA -METODIT

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan kolmen suomalaisen tiedotusvälineen uutisointia Turun joukkopuukotuksesta 18. elokuuta 2017 kello 16–19, eli kolmen ensimmäisen tunnin aikana tekohetkestä. Aikarajaukseen vaikutti se, että poliisi järjesti ensimmäisen tiedotustilaisuutensa Turun iskusta kello 19. Siihen asti poliisi tiedotti iskusta niukasti lähinnä sosiaalisessa mediassa.

Tutkimuskysymys on: Mitä ja miten Turun puukotuksesta kerrottiin suomalaisten uutismedioiden verkkosivuilla tekoa seuranneina tunteina?

Tarkasteltavat tiedotusvälineet ovat Turun Sanomat (TS), Yleisradio (Yle) ja Iltalehti (IL). Tutkimusaineisto käsittää kaikki edellä mainittujen julkaisujen verkkosivuilla julkaistut, Turun puukotusta käsitelleet artikkelit valitulla aikavälillä. Turun Sanomat julkaisi puukotusta seuranneiden kolmen tunnin aikana 13 artikkelia, joista yksi poistettiin, Yle julkaisi 12 artikkelia, ja Iltalehti 14 artikkelia. Näin ollen media-aineisto käsittää yhteensä 39 artikkelia. Aineisto on saatavilla Lähteet-luvussa.

Turun Sanomat on turkulainen maakuntalehti, joka oli vuonna 2017 Suomen kolmanneksi suurin 7-päiväinen sanomalehti kokonaislevikillä (79 108) mitattuna. TS kertoi ensimmäisenä tiedotusvälineenä Turun puukotuksista verkkosivuillaan, ja lehdellä oli nopeasti toimittajia tapahtumapaikalla. Muut mediat lainasivat Turun Sanomia uutisoidessaan Turun puukotuksista.

Verovaroin rahoitettu Yleisradio on julkisen palvelun monikanavainen media, jonka tehtävät on säädetty lailla. Yle oli niin ikään merkittävä lähde Turun puukotuksissa, ja muut mediat lainasivat sitä uutisoinnissaan. Ylellä on paikallistoimitus Turussa.

Iltalehti edustaa tutkimusaineistossa kaupallista populäärimediaa, joka vaikuttaa vahvasti verkossa. Iltalehden verkkosivut olivat Turun puukotuksen viikolla Suomen toiseksi käydyimmät 1 940 000 kävijällään (TNS Metrix 2017).

Media-aineistoja tarkastellaan sisällönanalyysin keinoin. Sisällönanalyysi sopii parhaiten tämän tyyppisen tutkimuksen metodiksi, koska sen avulla dokumenttien, tässä tapauksessa uutisartikkeleiden, analyysi voidaan tehdä systemaattisesti ja objektiivisesti (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117).

Uutisista eritellään journalistin etiikan kannalta merkittäviä osia ja tarkastellaan Julkisen sanan neuvoston asettamien journalistin ohjeiden toteutumista uutisissa. Aineistoa tarkastellaan myös aiempien katastrofien ja onnettomuuksien uutisoinnista olemassa olevan tutkimuksen luoman viitekehyksen valossa.

Lisäksi tarkastellaan media-aineiston lähdekäytäntöjä jaotelleen uutisissa käytetyt lähteet silminnäkijälähteisiin, toimittajan havaintoihin, toisen median lainaamiseen, viranomaislähteisiin ja muihin virallisiin lähteisiin, kuten sairaalan, kaupungin, valtionjohdon ja kauppakeskusten tiedottamiseen. Sisällönanalyysin keinoin uutisista eritellään niissä käytettyjä lähteitä, jolloin saadaan aineistosta määrällisiä tuloksia siitä, kuinka monessa artikkelissa mikäkin lähde esiintyy (ks. Tuomi & Sarajärvi 2018, 135).

Tutkimus antaa suuntaa siihen, miten suositut suomalaiset tiedotusvälineet reagoivat Turun puukotukseen journalismin ammattieettisen ohjeistuksen valossa. Aineistoon valitut lehdet eivät kuitenkaan edusta koko suomalaista mediakenttää, mikä pitää ottaa huomioon tutkimustulosten reliabiliteettia tarkasteltaessa.

3 SANANVAPAUSSLAKI JA JOURNALISTIN EETTISET OHJEISTUKSET

Suomessa perustuslain § 12 sekä sananvapauslaki määräävät tiedotusvälineiden toimintaa. Vuonna 2000 voimaan astuneessa perustuslaissa sanotaan, että jokaisella on ”oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä”. Vuonna 2004 voimaan astuneessa niin kutsutussa sananvapauslaissa säännellään tarkemmin ”perustuslaissa turvatussanavapauden käyttämistä joukkoviestimissä”. Sananvapauden mahdollisimman laajaksi jättävän lainsäädännön lisäksi journalistista toimintaa säätelevät Suomessa journalistin ohjeet, ja niiden toteutumista valvoo alan itsesääntelyelin Julkisen sanan neuvosto (JSN). (Mäntylä 2008, 9–10.)

JSN on vuonna 1968 perustettu alan itsesääntelyelin, joka antaa lausuntoja tiedotusvälineiden kyvyistä ja tavoista noudattaen journalistin ohjeita. Suomen ensimmäiset journalistien ammattieettiset ohjeistukset, etikettisäännöt Suomen sanomalehtimiehille astuivat voimaan vuonna 1957. Uudistetut lehtimiehen ohjeet ilmestyivät vuonna 1968 ja jälleen vuosina 1976 ja 1983. Nimitys muuttui journalistin ohjeiksi vuonna 1992. Nykyiset journalistin ohjeet astuivat voimaan vuonna 2005. (Mäntylä 2008, 10.)

Journalistin ohjeet sisältävät 35 kohtaa ja yhden viisikohtaisen liitteen. Journalistin ohjeiden lisäksi JSN on julkaissut huhtikuuhun 2018 mennessä kahdeksan periaateläusumaa, 11 lausumaa ja yhden periaatepäätöksen. Nämä yhdessä journalistin ohjeiden kanssa määrittävät lakeja yksityiskohtaisemmin, mikä on hyvää ja mikä huonoa journalismia. (Ks. Mäntylä 2008, 10–11.)

Journalistin ohjeiden lisäksi useilla tiedotusvälineillä on toimittajilleen omia eettisiä ja tyylillisiä ohjeistuksia, jotka ovat JSN:n ohjeita yksityiskohtaisempia (esim. Mäntylä 2008, 36). Tämä on osaltaan merkki siitä, että hyvästä journalistisesta tavasta vallitsee 2000-luvulla ammattikunnan sisällä ristiriitaisempi kuva kuin sitä edeltäneinä vuosikymmeninä (Koljonen 2013, 128). Kaikki merkittävät suomalaiset tiedotusvälineet ovat kuitenkin JSN:n sääntelyn piirissä.

Tämän tutkimuksen kannalta olennaisimpia journalistin ohjeiden kohtia ovat kohdat 8, 10 ja 20, mutta analyysissä tarkastellaan journalistin ohjeiden muidenkin kohtien toteutumista. Vuoden 2005 journalistin ohjeiden (Julkisen sanan neuvosto 2013) kohta 8

velvoittaa journalistin pyrkimään ”totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen”. Vielä vuonna 1992 voimaan tulleissa ohjeissa lähtökohta oli se, että ”kansalaisten on oikeus saada oikeita ja olennaisia tietoja, joiden mukaan he voivat muodostaa totuudenmukaisen kuvan maailmasta ja yhteiskunnasta”, kuten ohjeiden johdantoon oli kirjattu (Mäntylä 2008, 64; Koljonen 2013, 127).

Vuoden 2005 journalistin ohjeissa ei ole aiemmista ohjeista poiketen mainintaa tietojen monipuolisuudesta, oikeellisuudesta eikä olennaisuudesta, vaan niissä puhutaan ainoastaan totuudenmukaisuudesta kohdassa 8. Mäntylä (2008, 64) nostaakin esille ongelman siitä, että totuudenmukaisuuden ja olennaisuuden kaltaiset käsitteet ovat hyvin monitulkinnaisia, ja toimittajat joutuvat usein ratkaisemaan tämän ongelman kovassa kiireessä ja tulospaineessa, joita tarkastellaan tarkemmin luvussa 3.2.

Journalistin ohjeiden kohta 10 velvoittaa tiedotusvälineen tarkistamaan tiedot ”mahdollisimman hyvin – myös silloin kun ne on aikaisemmin julkaistu” (Julkisen sanan neuvosto 2013). Mediat lainaavat usein toisiaan ja julkaisevat tietoja uudelleen omista jutuistaan, jolloin kohta 10 on olennaisessa osassa toimitustyötä.

Kohta 20 pureutuu asiavirheen korjaamiseen ja sen julkaisuun. Tässäkään kohdassa ei vältytä eri tulkintojen mahdollisuudelta, sillä ohjeessa sanotaan, että korjauksen huomioarvo on suhteutettava virheen vakavuuteen. Lisäksi toimituksen tulee julkaista uusi juttu, mikäli ”jutussa on useita asiavirheitä tai jos virheestä voi aiheutua suurta vahinkoa”. Vähemmän tulkinnanvaraa jättää kohdan 20 ohje siitä, ettei virheellisen tiedon tai jutun poistaminen riitä, vaan ”yleisölle on kerrottava virheestä sekä miten ja milloin se on korjattu” (Julkisen sanan neuvosto 2013).

Journalistin tiedonhankintaa säätelevät useat journalistin ohjeiden kohdat. Niiden toteutumista Suomea koskeneiden katastrofi- ja kriisitilanteiden uutisoinnissa on tutkittu paljon (esim. Koljonen 2013). Tässä tutkimuksessa tarkastellaan Turun puukotuksista kertoneiden uutisten lähteitä, jotka ovat kytköksissä toimittajien tiedonhankintaan.

3.1 Journalistin ohjeet katastrofiuutisoinnissa

Journalistien ammattieettisessä ohjenuorassa, journalistin ohjeissa, ei ole erikseen mainintaa kriisi- tai katastrofitilanteiden uutisoinnista (Juntunen 2009, 188). Vuoden 2005 ohjeiden (Julkisen sanan neuvosto 2013) ainoa vastaavanlaisten tilanteiden uutisointiin viittaava kohta 28 sanoo, että onnettomuuksien ja rikosten uhreista tietoja

hankittaessa ja uutisoitaessa on aina noudatettava hienotunteisuutta. Selkeä yhtenäinen ohjeistus katastrofitilanteiden uutisoinnin pelisäännöistä puuttuu Suomesta edelleen.

Asia nousi erityiseen keskusteluun ammattikunnan sisällä Jokelan koulusurmien jälkeen, kun jokelalaiset nuoret kritisoivat avoimessa kirjeessään medialle tiedotusvälineiden toimintaa kriisialueella. Toimittajat vastasivat syytöksiin torjuvasti: he pyrkivät oikeuttamaan tekonsa esimerkiksi tiedonvälityksen tarpeella ja toisaalta journalismin toimintakulttuurilla, erityisesti kasvaneella uutiskilpailulla ja nopeuden luomilla paineilla. (Juntunen 2009, 172–173.)

Jokelan tapahtumien jälkeen marraskuussa 2007 suomennettiin Dart Center for Journalism & Trauma -verkoston ohjeet journalisteille kriisi- tai katastrofiuutisoinnista (Juntunen 2009, 188). Kansainvälisen verkoston tavoitteena on ohjeistaa rikoksista, onnettomuuksista ja sodista raportoivia toimittajia kestävämpään ja uhreja paremmin huomioon ottavaan journalismiin (Honka-Kukkurainen 2006, 50; Mäntylä 2008, 106).

Dart Centerin katastrofiuutisoinnin ohjeet painottavat muun muassa hienotunteisuutta ja haastateltavien kunnioittamista, joiden avulla uskotaan päästävän rakentavaan ja eettisesti kestävään uhrijournalismiin. Ohjeet ovat linjassa Suomen journalistin ohjeiden kanssa, mutta ovat niitä käytännönläheisemmät ja konkreettisemmat (Honka-Kukkurainen 2006, 50–51). Dart Centerin ohjeet ovat Suomessa ainoat laatuaan vastaamaan journalistien kriisiuutisoinnin ohjeistuksen tarpeisiin (Juntunen 2009, 188). Ohjeet eivät kuitenkaan velvoita Julkisen sanan neuvoston sääntelyn piiriin kuuluvia tiedotusvälineitä toteuttamaan ohjeita katastrofitilanteiden uutisoinnissa.

Terrorismiuutisoinnin osalta on julkaistu UNESCO:n käsikirja *Terrorism and the Media: A Handbook for Journalists* englanniksi ja ranskaksi maaliskuussa 2017. Raportti antaa tarkkoja ohjeistuksia journalisteille viimeaikaisten iskujen pohjalta muun muassa terrorismi-iskun uhreista uutisoimiseen, huhujen käsittelemiseen, virnaomaisten tutkimuksista kertomiseen, haastattelujen tekemiseen ja rikosten oikeudenkäynneistä uutisoimiseen. Raportissa pureudutaan myös terrorismista raportoivien toimittajien turvallisuuteen esimerkiksi kidnappauksissa tai traumoja aiheuttavissa tilanteissa. (UNESCO 2017.)

Ohjeita terrorismiuutisointiin on koottu myös International Journalists' Networkin (2017) sivuille. Sivuille on nostettu muun muassa lista tanskalaisen International Media Supportin ohjeista terrorismista uutisoiville. Ohjeissa kehoitetaan esimerkiksi olemaan spekuloida huuilla ja pitäytymään vahvistetuissa totuuksissa, olemaan otsikoimatta

uutisia paniikinomaisesti ja sensaatiomaisesti, välttämään yllyttäviä, epäsopivia ja halventavia sanoja ja varmistamaan, että juttujen sisällöllä on useita lähteitä. (International Journalists' Network 2017.)

3.2 Uutisjournalismin verkkokilpailun lisääntyminen

Suomalaisten tiedotusvälineiden siirtyminen verkkoon alkoi hitaasti 1990-luvun puolivälissä (Karvala 2014, 16; Juntunen 2009, 178). Verkkjournalismin nousun aloitti lopullisesti Kaakkois-Aasian hyökyaaltokatastrofi tapaninpäivänä 2004, ja seuraava merkittävä muutos nähtiin vuonna 2006, kun sekä Iltalehti että Iltä-Sanomat panostivat runsaasti verkkouutisointiinsa (Juntunen 2009, 178). Noustuaan MTV:n ohi iltapäivälehdet ovat pysytelleet TNS Metrixin gallupmittauksissa Suomen käydyimpinä verkkosivuinä vuodesta 2008 alkaen (TSN Metrix).

Vuoden 2017 viikolla 33, jolloin Turun puukotus tapahtui, Iltä-Sanomat (2 192 000 kävijää) oli valtakunnan käydyin verkkosivu ennen Iltalehteä (1 940 000), Yleä (1 824 000), Helsingin Sanomia (1 508 000) ja MTV:tä (1 327 000). Vuoden 2008 viikolla 2, jolloin Iltalehti nousi ensimmäisen kerran MTV:n ohi TNS Metrixin gallupissa, olivat vastaavat luvut selvästi alhaisemmat: Iltalehti 1 231 680 kävijää, MTV 1 210 490 ja Iltä-Sanomat 1 197 484. Seuraavalla viikolla myös Iltä-Sanomat ylitti 1,2 miljoonan kävijän rajan ja ohitti MTV:n. (TNS Metrix.)

Jokelan koulusurmat vuonna 2007 oli käännteentekevä tapahtuma suomalaisessa uutisoinnissa, kun kaikki valtakunnalliset tiedotusvälineet kilpailivat lukijoista kunnolla verkossa ensimmäistä kertaa. Suomalaisen median on väitetty siirtyneen sensaatiomaisempaan suuntaan Jokelan tapahtumien jälkeen. Toimituksissa koettiin paineita julkaista mahdollisimman paljon mahdollisimman nopeasti. (Juntunen 2009, 171–179.)

Jokelan tapahtumista alkaen valtakunnallisten toimitusten painopiste on ollut verkossa, jossa lukijamääristä ja täten mainostajista kilpaillaan minuuttiaikataululla. Tutkijoiden mukaan nopeusvaatimuksensa vuoksi journalismia on alettu luonnehtia jopa lapio- ja liukuhihnatyöksi (Koljonen 2013, 57).

Kilpailijoiden liikkeiden seuraaminen on johtanut uutisoinnin samankaltaisuuksiin eri mediatalojen välillä, sillä ne haluavat uutisoida vähintään samat asiat kuin muutkin. Tähän on vaikuttanut ainakin se, etteivät toimitukset halua erottautua kilpailijoista, sillä

se saattaisi aiheuttaa kielteistä suhtautumista mainostajien ja yleisön silmissä. (Koljonen 2013, 52.)

Verkkouutisoinnin nopeutta nykyisenkaltaisessa uutistyössä selittävät niin taloudelliset seikat kuin se, että nopeus on aina ollut osa journalismin periaatetta ja osa ammatti-ideologiaa (Väliverronen 2009, 30). Juntunen mainitsee (2009, 187), että taloudellisen kamppailun lisäksi uutisvoittojen tavoittelua selittää se, että nopeuden ja yleisön palveluksen vaatimukset juontavat journalistisesta arvopohjasta. Näin ollen uutisvoitoista, eli tilanteesta, jossa tiedotusväline kertoo uutisen ensimmäisenä, tuskin kilpailtaisiin toimittajien kesken yhtä hanakasti, mikäli kyse olisi ainoastaan parhaan mahdollisen taloudellisen tuloksen saavuttamisesta työnantajalle (Juntunen 2009, 187).

Nopeuden merkitystä journalismissa puoltaa myös ruotsalaistutkijoiden Kristina Riegerin ja Eva-Karin Olssonin (Juntunen 2009, 183 mukaan) esiin tuoma näkemys siitä, että nopeudella on keskeinen merkitys uutisorganisaation identiteetin muodostumisessa. Kilpailijan voittaminen on tärkeää toimituksen itseymmärryksen muodostumisessa. Uutisvoitoilla siis paitsi palvellaan yleisöä myös testataan toimitusta itseään, varsinkin kriisitilanteissa, joissa kilpailun eetos korostuu. (Juntunen 2009, 183.)

Myös Julkisen sanan neuvoston otti jo vuonna 2008 kantaa nopeusvaatimusten muutokseen teknologian kehittyessä. Nelosen uutisten Kauhajoen kouluampujan kuvaaman videon julkaisemista koskeneen vapauttavan päätöksen (JSN 3988/4/08) mukaan ”tiedonvälitys on muuttunut lähes reaaliaikaiseksi, ja välineiden välinen kilpailu on kovenunut, minkä vuoksi tiedon tarve on valtava” (Julkisen sanan neuvosto 2008). Siitä lähtien JSN:lle tehdyissä kanteluissa ja niiden päätöksissä on jatkuvasti vilissyt nopeuden vaatimuksen pohtiminen. Yksi esimerkki tällaisesta tapauksesta on paljon kohua aiheuttanut Yleisradion ja pääministerin välinen Terrafame-selkkaus marraskuussa 2016. Nopeuden vaatimusta pohdittiin suhteessa journalistin ohjeiden kohtien 21 ja 22 samanaikaiseen kuulemiseen, johon liittyneistä kanteluista Yle sai vapauttavan ja Suomen Kuvalehti langettavan päätöksen (Julkisen sanan neuvosto 2017).

4 KATASTROFIUUTISOINNIN TAUSTAA

Suuronnettomuuden tai katastrofin sattuessa journalismi nähdään aiempaa tärkeämpänä yleisön laajan kiinnostuksen herätessä. Onnettomuuksien dramaattiset tapahtumat ovat otollista materiaalia uutisen kriteereihin ja kerrontaan. Raittila kirjoittaa (2013, 138), että suuronnettomuudet ovat journalismille eräänlainen näytön paikka, sillä ne antavat toimituksille mahdollisuuden suureisiin esitystapoihin.

4.1 Katastrofiuutisoinnin historia Suomessa

Raittilan väitöskirjan (2013) kaksi osatutkimusta antavat kattavan kuvan katastrofiuutisoinnin muutoksista viime vuosisadalta 2000-luvulle. Ensimmäisessä osatutkimuksessa on tutkittu kolmen suuronnettomuuden uutisointia suomalaisissa iltapäivä-, viihde- ja perhelehdissä. Aineisto käsittää yhteensä 305 lehtijuttua runsaan viikon ajalta. (Raittila 2013, 139.)

Tarkasteltavat onnettomuudet ovat Kuurilan junaonnettomuus 1957 (25 kuolonuhria), Lapuan patruunatehtaan räjähdys 1976 (40 kuolonuhria) ja Konginkankaan bussiturma 2004 (23 kuolonuhria). Raittila (2013, 165) tiivistää tutkimustuloksen viiteen perusväitteeseen katastrofijournalismin muutoksista tarkastelujaksolla:

1. Katastrofijournalismin volyymi on moninkertaistunut. Poikkeuksellinen onnettomuus laukaisee melkein rutiinomaisen poikkeusreaktion poikkeusorganisaatioineen.
2. Journalismin kyky ja halu vuolla onnettomuuksista irti yhä enemmän merkityksiä, yksityisiä yksityiskohtia, seurauksia ja kytkentöjä on selvästi kasvanut.
3. Journalismi on voimakkaasti henkilöitynyt: tämä koskee niin uhreja, vastuulliseksi oletettuja tahoja kuin toimittajia itseäänkin.
4. Teknis-rationaalisten selitysten rinnalle ja niiden ohi on noussut tarve työstää tunteita, onnettomuuden aiheuttamaa järkytystä ja surua. Suru tehdään julkiseksi ja samalla koko yhteisö vedetään surijoiden joukkoon.
5. Toimittajat ovat tulleet tietoisiksi siitä, että heidän työtään arvioidaan ja arvostellaan, ja siksi onnettomuuskirjoittelu sisältää paljon itseään oikeuttavia epäsuoria ja suoria piirteitä.

Raittilan väitöskirjan (2013) toisessa osatutkimuksessa on tutkittu journalistietiikan muutoksia katastrofiuutisoinnissa. Osatutkimuksessa tarkastelu on rajattu kuolonuhrei-

hin, heidän omaisiinsa ja pelastuneisiin silminnäkijöihin liittyviin juttuihin suomalaisessa sanomalehdistössä. Aineisto käsittää yhteensä 1 887 lehtijuttua, ja sitä on kerätty kustakin tapauksesta ensimmäisistä uutisista siihen asti, kun kirjoittelu muuttuu satunnaiseksi.

Tarkasteltavat onnettomuudet ovat Kuru-laivan uppoaminen 1929 (136 kuolonuhria), Vallisaaren räjähdys 1937 (12 kuolonuhria), Kuurilan junaturma 1957 (26 kuolonuhria), Koivulahden lento-onnettomuus 1961 (25 kuolonuhria), Lapuan patruunatehtaan räjähdys 1976 (40 kuolonuhria), Estonian uppoaminen 1994 (852 kuolonuhria, joista 10 suomalaista), Konginkankaan bussiturma 2004 (23 kuolonuhria) ja Kauhajoen koulusurmat 2008 (11 kuolonuhria).

Tutkimuksensa perusteella Raittila (2013, 194 ja 233) jakaa katastrofiuutisoinnin kehityksen kolmeen ajanjaksoon: suoran toiminnan kauteen, muutosten ja itsetutkiskelun aikaan ja jatkuvan uudelleenarvioinnin vaiheeseen.

Suoran toiminnan aika vallitsi Kurun uppoamisesta (1929) Koivulahden lento-onnettomuuteen (1961). Tällä aikavälillä tapahtuneiden onnettomuuksien kuolonuhrien nimiä ja kuvia julkaistiin lehdissä ja kaikki tarjolla olleet silminnäkijät haastateltiin. Uutisoinnissa keskityttiin tiedonvälitykseen, ja uhrien omaiset jäivät etäisiksi. Katastrofi-journalismissa vallitsi vakiintuneet käytännöt, joiden kyseenalaistamiselle journalisteilla ei ollut tarvetta. (Raittila 2013, 194.)

Lapuan patruunatehtaan räjähdys (1976) ja Estonian uppoaminen (1994) muuttivat katastrofiuutisointia, ja tätä toista vaihetta Raittila nimittää muutosten ja itsetutkiskelun ajaksi. Journalistit alkoivat vedota tunteisiin hakemalla hengissä selvinneiden joukosta yksilöllisiä tarinoita ja etsimällä surun kasvoja kuolleiden omaisten joukosta. Kuolonuhrien kuvia ei kuitenkaan enää julkaistu, mikä teki osaltaan uutisoinnista hienotunteisempaa. Tähän vaikuttivat uusien, laajempien etikettisääntöjen julkaiseminen vuonna 1968 ja vuonna 1974 säädetty laki yksityiselämän suojasta. (Raittila 2013, 195–196.)

Kolmannessa vaiheessa näkyy toimitusten jatkuva itsensä uudelleenarviointi. Konginkankaan bussiturman (2004) ja Kauhajoen kouluampumisen (2008) uutisoinnissa pyrittiin hyödyntämään silminnäkijöitä ja uhrien omaisia aiempaa monipuolisemmin esimerkiksi hakemalla tarinoita pelastautumisesta ja suremisesta. Toisaalta edellä mainittujen katastrofien uutisointi erosi toisistaan: Konginkankaan uutisoinnissa uhrin olivat näyttävästi esillä nimillään, kun Kauhajoen uhrin olivat aluksi nimettömiä ja heistä kerrottiin hillitysti. Konginkankaalla myös uhrien omaiset olivat tärkeässä roolissa, kun Kauhajo-

en uhrien omaisiin pidettiin etäisyyttä. Muutoksia selittävät muun muassa median it-sesääntelyn tiukentuminen, yksityisyydensuojan korostuminen yhteiskunnassa ja Jokelan kouluampumisen (2007) uutisointiin pettyneiden nuorten kirjoittama adressi. (Raittila 2013, 196–198.)

4.2 Katastrofiuutisoinnin vaiheet

Kriisiviestintää tutkineet Hannele Huhtala ja Salli Hakala (2007) nostavat esiin ruotsalaisen kuvapedagogian professorin Gert Z. Nordströmin jaottelun sanomalehtien eri kerrontatavoista kriisiuutisoinnissa. Nordström on tutkinut onnettomuus uutisointia muun muassa Estonian uppoamisen osalta, ja jakaa kerrontatavat dramaattiseen, eeppiseen, lyyriseen ja didaktiseen kerrontaan (Huhtala & Hakala 2007, 36; ks. myös Koljonen 2008, 141).

Dramaattinen kerronta on yleensä ensimmäinen onnettomuus uutisoinnin kerrontatavoista. Sillä pyritään vastaamaan klassisiin uutiskysymyksiin: mitä on tapahtunut, missä, milloin, miten, ja kuka? Dramaattisessa kerronnassa toimittaja on läsnä tilanteessa, ja tunteet ovat suuressa roolissa uutisissa. Dramaattisessa kerronnassa otsikot ja kuvatestit ovat usein sitaatteja. (Huhtala & Hakala 2007, 37.)

Eepinen kerronta pyrkii vastaamaan kysymyksiin: mitä on tapahtunut ja miksi se pääsi tapahtumaan? Toimittaja seuraa tapahtumia ja reflektoi kuulemaansa ja näkemäänsä, mutta jää etäiseksi eikä ole itse osallisena tapahtumassa. Onnettomuuden uhreja käytetään kerronnassa ja sitä tukevissa uutiskuvissa. (Huhtala & Hakala 2007, 36.)

Lyyriinen kerronta vastaa kysymykseen: miltä tuntuu? Lyyrisen kerronnan vaiheessa ollaan hiljennetty suruun, ja katastrofin näyttämö on vaiennut. Juttujen kuvitus on olennaisessa osassa surevine ihmisine ja alas painuneine kasvoineen. Lyyriinen kerronta muistuttaa dramaattista kerrontaa siinä, että toimittaja on tapahtumien keskellä ja läsnä jutuissa. (Huhtala & Hakala 2007, 38.)

Didaktinen kerronta antaa vastauksia kysymykseen: mitä opimme? Didaktista kerrontaa käytetään yleensä vaiheista viimeisenä, kun toimittajat ovat perehtyneet tapahtuneen syihin. Eepisen kerronnan tapaan toimittaja ei ole läsnä didaktisessa kerronnassa. Toimittaja opettaa, ja lukija kuuntelee ja pohtii onnettomuuden syitä. (Huhtala & Hakala 2007, 39.)

Vaikka kerrontatavat usein limittyvät katastrofin sattuessa, uutisointi etenee usein samalla kaavalla: ensin käytetään eepistä kerrontaa, josta siirrytään dramaattiseen ja lyriseen kerrontaan ja lopuksi didaktisella kerronnalla perataan tapahtunutta (Huhtala & Hakala 2007, 39–40; Koljonen 2013, 141).

4.3 Silminnäkijät katastrofiuutisen lähteenä

Silminnäkijöillä on aina ollut merkittävä rooli katastrofien uutisoinnissa, sillä paikalla olleiden tietoon joudutaan poikkeuksetta turvautumaan. Silminnäkijöiden rooli uutisten osana on muuttunut kuluvalle vuosikymmenelle tultua, vaikka niiden arvo toimittajille on aina ollut suuri. Aiemmin paikalla olleita hyödynnettiin oleellisen tiedon saamisessa tapahtumien kulusta, kun 2000-luvulla pelastuneilta on saatu ennen kaikkea dramaattisia ja tunteisiin vetoavia tarinoita. Onnettomuus tai katastrofi ilmentävät kehitystä, jossa journalismi pyrkii yhä useammin laajemman ilmiön selittämiseen yksilön kokemusten kautta. (Koljonen 2013, 186–187.)

Katastrofin osalliset voidaan jakaa Koljosen mukaan kahteen luokkaan: välittömiin ja välillisiin uhreihin. Välitön uhri on ollut osallisena onnettomuudessa ja mahdollisesti loukkaantunut tai vammautunut joko fyysisesti tai psyykkisesti. Väliillinen uhri on ollut tapahtumapaikalla ja seurannut tapahtumia, mutta ei ole itse ollut vaarassa. (Koljonen 2013, 186.)

Aiemmin kaikki katastrofipaikalta pelastuneet, paitsi fyysisesti vahingoittuneet, olivat potentiaalisia haastateltavia. Nykyään tietoisuus sokkireaktioista ja traumaista on levinnyt toimituksissa, mikä asettaa toimitukset eettisen pohdinnan eteen: katastrofista saatavat täydentävät tiedot ja tunteisiin vetoavat tarinat psyykkisesti vammautunutta uhria haastatteleamalla saattavat vahingoittaa hänen toipumistaan. (Koljonen 2013, 186.)

5 TERRORISMIN KÄSITE

Terrorismille ei ole olemassa yleisesti hyväksyttyä määritelmää kansainvälisessä diplomatiassa tai akateemisessa tutkimuksessa. Juuri yhteisen määritelmän puuttuminen on vaikeuttanut Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kansainvälisen terrorismin vastaisen toiminnan oikeuttavan, kattavan yleissopimuksen syntyä. (Malkki 2014, 16.)

Terrorismin vastaisia päätöslauselmia ja muita sopimuksia on kuitenkin syntynyt YK:ssa reilu tusina 1960-luvulta tähän päivään (YK 2016). Yhteisössä onkin laaja yhteisymmärrys terrori-iskulle tyypillisistä piirteistä, vaikkei tarkasti sovittua määritelmää olekaan (Malkki 2014, 23 ja 2017a).

Akateemisessa tutkimuksessa terrorismi määritellään pääpiirteittäin väkivallaksi tai sellaisella väkivallalla uhkaamiseksi, jolla pyritään kohdettaan laajemman yleisön käyttäytymisen muokkaamiseen ja poliittisten tai uskonnollisten tarkoituksien ajamiseen. Akateemisessa tutkimuksessa terrorismille esiintyy suppeampia ja laveampia määritelmiä, joista tutkijat kiistelevät. (Malkki 2017a.)

Rikoslaki määrittelee rikoksen olevan tehty terroristisessa tarkoituksessa, jos jokin seuraavista neljästä kohdasta täyttyy: 1. tekijän tarkoituksena on aiheuttaa vakavaa pelkoa väestön keskuudessa, 2. tekijän tarkoituksena on pakottaa oikeudettomasti jonkin valtion hallitus tai muu viranomainen taikka kansainvälinen järjestö tekemään, sietämään tai tekemättä jättämään jotakin, 3. tekijän tarkoituksena on oikeudettomasti kumota jonkin valtion valtiosääntö tai muuttaa sitä tai horjuttaa vakavasti valtion oikeusjärjestystä taikka aiheuttaa erityisen suurta vahinkoa valtiontaloudelle tai valtion yhteiskunnallisille perusrakenteille, tai 4. tekijän tarkoituksena on aiheuttaa erityisen suurta vahinkoa kansainvälisen järjestön taloudelle tai sellaisen järjestön muille perusrakenteille (Laki terrorismirikoksista).

5.1 Moderni terrorismi

Modernin terrorismin noususta alettiin puhua 1970-luvun alkupuolella, kun useat iskut nostivat sanan ”terrorismi” otsikoihin kielteisessä merkityksessä. Tällaisia iskuja olivat muun muassa valtioiden rajat ylittäneet palestiinalaisjärjestöjen tekemät lentokonekaappaukset. (Malkki 2014, 15.)

Yhtenä käännteentekevänä tapahtumana modernin terrorismin nousulle kansainvälisen yhteisön huomioon Malkki (2014, 18) mainitsee Münchenin vuoden 1972 olympialaiset, joissa Musta syyskuu -niminen palestiinalaisryhmittymä otti panttivangeikseen 11 Israelin joukkueen jäsentä. Tapahtumien seurauksena monet maat perustivat terrorismin vastaiseen toimintaan erikoistuneita yksiköitä.

Terrorismi on noussut 2000-luvulla yhdeksi keskeisimmistä kansainvälisen turvallisuuden uhkakuvista maailmassa. Syyskuun 2001 terrori-iskun jälkeen se nousi Yhdysvaltojen johdolla vaarallisimmaksi länsimaiden uhkakuvaksi. Samalla terrorismin torjunnasta muodostui valtioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tärkeä tehtävä. (Raitasalo 2014, 9.) Raitasalo muistuttaa, että terrorismilla on ilmiönä pitkä historia, mutta nykyisestä terrorismia koskevasta viranomaistyöstä ja tutkimuksesta ”merkittävä osa kohdistuu jihadismin, islamismin ja uskonnollisen ekstremismin liepeillä ilmenevään terrorismiin” (Raitasalo 2014, 10.)

5.2 Ääri-islamistinen terrorismi läntisessä Euroopassa 2010-luvulla

Yhdysvaltalaisen Marylandin yliopiston terrorismin tutkimukseen keskittyvän START-konsortion ylläpitämä Global Terrorism Database (GTD) -tietokanta sisältää maailmanlaajuisesti yli 170 000 terrori-iskua vuosien 1970 ja 2016 väliltä. GTD, kuten muutkin vastaavat tietokannat, perustuu avoimiin medialähteisiin ja on tällä hetkellä kattavin terrori-iskujen tietokanta (Malkki 2017b).

GTD jaottelee Euroopan kahteen osaan: läntiseen (western) ja itäiseen (eastern) Eurooppaan. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan läntiseen Eurooppaan tehtyjä terrori-iskuja. Läntisellä Euroopalla tarkoitetaan kulttuurihistoriallisesti tunnettuja niin sanottuja länsimaita, eikä jako ole ainoastaan maantieteellinen. Näin ollen esimerkiksi Suomi ja Kreikka lukeutuvat läntiseen Eurooppaan, mutta entiseen itäblokkiin kuuluneet nykyiset valtiot, kuten Puola ja Slovakia, eivät.

Tietokannan mukaan läntisessä Euroopassa on tapahtunut vuosina 1970–2016 yhteensä 16 307 iskuja, jotka tietokanta luokittelee terrori-iskuiksi. Koko maailman terrori-iskuista noin joka kymmenes on siis tapahtunut tietokannan mukaan läntisessä Euroopassa. Näistä iskuista yli 11 000 ei ole kuolonuhreja ja vajaan 1 000 iskun kuolonuhreista ei ole tietoa saatavilla. Toisin sanoen yli 70 prosentissa tietokannassa olevista läntisen Euroopan iskuista ei ole kuollut kukaan. (GTD 2017.)

Tarkasteltaessa 2010-luvun iskuja huomataan, että läntisen Euroopan maiden osuus koko maailman terrori-iskujen määrässä on selvästi pienempi kuin koko tietokannan aikavälillä. Läntisessä Euroopassa on tapahtunut tällä vuosikymmenellä vuoden 2016 loppuun mennessä 1 489 iskuja, mikä on vain vajaat kaksi prosenttia kaikista tietokannassa olevista 2010-luvulla tapahtuneista terrori-iskuista maailmassa. (GTD 2017.)

Tietokannan tiedot ovat kuitenkin aiemmilta vuosikymmeniltä paljon suppeammat kuin viime vuosilta. Tämä johtuu tiedonkeruumenetelmien monipuolistumisesta ja näkyy etenkin muualla kuin länsimaissa tapahtuneiden iskujen määrien voimakkaana kehityksenä tilastojen valossa. (Malkki 2017b.)

Ääri-islamistisen terrorin aallon läntisessä Euroopassa aloitti satiirilehti Charlie Hebdon toimitukseen tehty isku Pariisissa tammikuussa 2015. Kahden radikalisoituneen veljeksen iskussa kuoli 12 ihmistä. Tuhoisin iskujen sarja nähtiin niin ikään Pariisissa saman vuoden marraskuussa. 11 eri tekijän iskussa kuoli yhteensä 137 ihmistä. Terroristijärjestö Isis (myös Isil) sanoi olevansa iskun takana. (GTD 2017.)

Brysselissä kuoli 35 ihmistä maaliskuussa 2016 kahdessa pommi-iskussa. Isis otti vastuun iskuista. Heinäkuussa 2016 ääri-islamismen inspiroima marokkolaismies tappoi Ranskan Nizzassa 87 ihmistä ajettuaan väkijoukkoon rekalla. Samankaltainen teko nähtiin joulukuussa 2016 Berliinissä, kun mies ajoi rekalla väkijoukkoon joulumarkkinoilla tappaen 12 ihmistä. (GTD 2017.)

GTD:n listalta toistaiseksi puuttuvat vielä vuosien 2017 ja 2018 terrori-iskut. Niistä merkittävimmät läntisessä Euroopassa tapahtuneet iskut ovat olleet toukokuussa 2017 Manchesterissä popkonserttiin tehty pommi-isku, jossa kuoli itsemurhapommittajan lisäksi 22 ihmistä, ja elokuussa 2017 Barcelonassa ja Cambrilsissa tapahtunut Isisin nimiinsä ottama iskujen sarja, joissa kuoli 16 sivullista pääosin väkijoukkoon ajetun rekan alle sekä kahdeksan tekijää.

Länsimaisia tiedotusvälineitä seuraamalla saa varsin vääristyneen kuvan terrori-iskujen maantieteellisestä jakautumisesta, sillä uutiskynnyksen ylittävät usein vain näyttävimmät, edellä mainittujen iskujen kaltaiset tapahtumat, jotka tapahtuvat länsimaissa. Lähes 60 prosenttia maailman terrori-iskuista tapahtui vuosina 2012–2015 Afganistanissa, Intiassa, Irakissa, Nigeriassa ja Pakistanissa. (Malkki 2017b.)

5.3 Terrorismi Suomessa

Turussa elokuussa 2017 tapahtunutta kahden ihmisen kuolemaan johtanutta puukotusta epäillään ensimmäiseksi Suomessa tapahtuneeksi ääri-islamistiseksi terrori-iskuksi. Keskusrikospoliisi (KRP) alkoi tutkia puukotusta terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä murhina ja murhanyrityksinä tekopäivää seuranneena yönä. Esitutkinta valmistui helmikuussa 2018 (KRP 2018). Huhtikuussa 2018 alkaneessa Turun puukotusten oikeudenkäynnissä juttua käsitellään Suomen historian ensimmäisenä terrorismirikoksena.

GTD:n tietokannan mukaan Suomessa on kuitenkin vuodesta 1970 vuoteen 2016 tapahtunut 18 tekoa, jotka tietokannan määritelmän mukaan lasketaan terroriteoiksi. Jokelan koulusurmat marraskuulta 2007 on tietokannan ainoa kuolemiin johtanut terroriteko Suomessa. Kauhajoen kouluampuminen lokakuulta 2008 ei ole listalla. Terroriteoiksi on laskettu muun muassa reilu kymmenen vastaanottokeskuksiin tehtyä iskua. Suomen 18 iskusta vain neljään on merkitty tiedot tekijästä. (GTD 2017.)

Suomen terrorismin uhka-arvio on Suojelupoliisin neliasteisella asteikolla toiseksi alimmalla asteella eli kohonnut. Uhka-arvio kohosi tasolta matala kesäkuussa 2017. Syynä kohoamiseen oli muun muassa se, että Supon seurannassa olevien kohdehenkilöiden määrä kasvoi lähes 80 prosentilla vuodesta 2012 kesään 2017 (Supo 2017). Suomen terrorismin uhka-arvio on tätä tutkimusta tehtäessä edelleen tasolla kohonnut ja ”merkittävimmän terrorismin uhkan Suomessa muodostavat yksittäiset toimijat tai pienryhmät, jotka saavat motivaationsa radikaali-islamistisesta propagandasta tai terroristijärjestöjen kehotuksista” (Supo 2018). Keskusrikospoliisin mukaan Turun puukottaja radikalisoitui noin kolme kuukautta ennen iskuaan ja koki toimivansa Isisin soturina (KRP 2018).

6 ANALYYSI TURUN ISKUN UUTISOINNISTA

Tässä kappaleessa analysoidaan Turussa 18. elokuuta 2017 tapahtuneen joukkopuukotuksen verkkouutisointia ensimmäisen kolmen tunnin ajalta. Aikaväli on valittu kuvastamaan sitä aikaa, kun ihmisten tiedontarve oli valtava, mutta viranomaistietoa oli saatavilla rajoitetusti.

Puukkoisku tapahtui noin kello 16, ja poliisi järjesti tiedotustilaisuuden Turussa kello 19. Seuraavassa alaluvussa kerrotaan tarkasteltavien tiedotusvälineiden Turun iskuun liittyneen uutisoinnin eteneminen pääpiirteittäin tuona aikana. Uutisiin pureudutaan tarkemmin seuraavissa alaluvuissa.

Luvussa 3.2 mainittuja, tiedotusvälineiden välisen verkkokilpailun asettamia haasteita on havaittavissa Turun joukkopuukotuksen uutisoinnissa. Tässä luvussa tarkastellaan, miten puukotuksesta uutisoineet tiedotusvälineet kykenivät noudattamaan ammattieettisiä ohjeita tilanteessa, jossa kilpailu lukijoista on kovaa.

6.1 Uutisoinnin eteneminen

Turun Sanomat oli ensimmäinen tiedotusväline, joka kertoi tapahtumista Turussa. Ensimmäinen juttu julkaistiin kello 16.16 otsikolla *Kauppiaskadun ympärillä väkivaltatilanne*.

Yleisradio uutisoi Turun tapahtumista kello 16.24 eli kahdeksan minuuttia Turun Sanomien jälkeen otsikolla *Turussa välikohtauksia Kauppatorilla ja Puutorilla – haavoittuneita ja ainakin yksi ruumis*.

Iltalehti uutisoi Turun tapahtumista ensimmäisen kerran verkossaan kello 16.39. Artikkelia on muokattu, ja päivitysaikana lukee 00.36. Samassa artikkelissa on Iltalehden hetki hetkeltä -seuranta Turun tapahtumista.

Iltalehden tavoin myös Yle teki hetki hetkeltä -seurantaa Turun puukotuksesta. Yle julkaisi seuranta-artikkelin kello 16.47. Samanlaista seurantaa tehtiin monessa muussakin tiedotusvälineessä. Turun Sanomissa ei seurattu tapahtumia päivittyvässä artikkelissa.

Lounais-Suomen poliisi julkaisi kello 16.37 twiitin, jossa kerrotaan, että Turun keskustassa on puukotettu useita henkilöitä ja pyytää ihmisiä välttämään kaupungin keskustaa. Kymmenen minuuttia myöhemmin samalla tilillä julkaistiin twiitti, jossa kerrottiin poliisin ampuneen tekijää alavartaloon ja ottaneen hänet kiinni. Turun Sanomat, Yle ja Iltalehti käyttivät kaikki twiittejä lähteinä uutisissaan.

Noin kello 17 kaikki kolme tiedotusvälinettä uutisoivat poliisin nostavan valmiutta muun muassa Helsinki-Vantaan lentoasemalla ja Helsingin kaupungilla. Lähteinä olivat Suomen eri poliisilaitosten Twitter-tilit. Samoihin aikoihin uutisoitiin myös valtion johdon seuraavan Turun tapahtumien etenemistä. Lähteinä käytettiin Tasavallan presidentin kanslian ja pääministerin twiittejä.

Silminnäkijähaastatteluja alkoi ilmestyä tiedotusvälineiden verkkosivuille puoli kuuden aikaan. Turun Sanomat julkaisi kello 17.25 artikkelin *"Näin, kuinka mies löi nuorta naista puukolla selkään"*, Iltalehti julkaisi kello 17.28 artikkelin *Silminnäkijä Turussa: Alue tyhjennettiin nopeasti, Puutorille jäi ainoastaan verilammikko*, ja Yle kello 17.40 artikkelin *Silminnäkijä Turussa: "Nuori nainen kiljui suunnattomasti"*. Tämän jälkeen silminnäkiähaastatteluja julkaistiin muitakin.

Turun puukotuksen nousemisesta kansainväliseksi uutisaiheeksi uutisoitiin suomalaisessa mediassa laajalti. Iltalehti kertoi kello 17.37 veriteon noteeraamisesta Yhdysvalloissa, ja Yle viisi minuuttia myöhemmin kansainvälisen median tarttuneen iskuun. Turun Sanomat julkaisi aiheesta artikkelin hieman ennen yhdeksää illalla.

Vielä ennen kello 19 alkanutta poliisin tiedotustilaisuutta kerrottiin, että Turun yliopistolliseen keskussairaalaan on tuotu lähteestä riippuen kahdeksan tai yhdeksän ihmistä, joista yksi kuoli. Yle kertoi tuossa vaiheessa kahdeksasta sairaalaan tuodusta, Iltalehti ja Turun Sanomat yhdeksästä.

Kaiken kaikkiaan Turun Sanomien ensimmäisen uutisen ja iltaseitsemältä alkaneen poliisin tiedotustilaisuuden välisenä aikana TS julkaisi 13 Turun iskusta kertovaa artikkelia, joista yksi poistettiin (ks. 6.2 ja kuva 1), Yle julkaisi 12 artikkelia, ja Iltalehti julkaisi 14 artikkelia.

6.2 Analyysi Turun Sanomien uutisista

Ensimmäisenä tiedotusvälineenä Turun puukotuksista kertonut Turun Sanomat julkaisi ensimmäisen uutisensa kello 16.16. Edelleen verkossa nähtävillä olevan artikkelin leipätekstin ensimmäisessä virkkeessä kerrotaan, että ”Turun Sanomien saamien silminnäkijätietojen mukaan useita ihmisiä liikkeellä teräasein.” Jutussa kerrotaan ristiriitaisesti myös, että ”kolme miestä juoksi pesäpallomailojen näköisten astaloiden kanssa.”

Poliisiin kello 19 alkaneessa tiedotustilaisuudessa vahvistettiin tieto, että sivulliset, joista TS kertoi silminnäkijähavaintojen pohjalta, puolustivat uhreja ja ajoivat puukottajaa takaa (Youtube 2017). Jutun viimeisessä virkkeessä kerrotaan, että alueella on kuultu laukauksia. Todellisuudessa poliisi ampui yhden laukauksen tekijän alavartaloon. Jutun lopussa puhutaan ”tekijöistä”, vaikka puukottajia oli vain yksi.

Tarkasteltaessa Turun Sanomien uutista journalistin ohjeiden valossa voidaan huomata useita ongelmia. Ohjeiden kohta 8 velvoittaa journalistin pyrkimään totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen. Totuudenmukaisuutta voidaan pitää epämääräisenä käsitteenä. Ei ole kuitenkaan epäilystä siitä, että osa TS:n uutisen tiedoista ovat siinä määrin virheellisiä, ettei niitä voi laveimmankaan mahdollisen määritelmän mukaan pitää totuudenmukaisina.

Journalistin ohjeiden kohta 10 velvoittaa tarkistamaan tiedot ”mahdollisimman hyvin”. Jälleen kerran jää määrittelykysymykseksi, mikä riittää tietojen mahdollisimman hyvään tarkistamiseen. Pelkkää Turun Sanomien julkaistua uutista tarkastelemalla ei voi todentaa, että toimittaja ei olisi tarkistanut tietoja useista lähteistä.

Ohjeiden kohdan 12 mukaan tietolähteisiin on suhtauduttava kriittisesti. Tässä tapauksessa silminnäkijöiden havainnot saattavat esimerkiksi mahdollisesta pelosta tai sokista johtuen olla vääristyneet ja useiden silminnäkijöiden tiedot keskenään ristiriitaiset. Tosiasiassa liikkeellä oli teräasein varustautuneena ainoastaan tekijä, jota jahtasi muin astaloin varustautuneet henkilöt. Silminnäkijät ovat saattaneet kokea kaikki edellä mainitut henkilöt tekijöiksi.

Ohjeiden kohdan 13 mukaan uutisen voi julkaista rajallistenkin tietojen perusteella ja sitä on syytä täydentää sitä mukaan, kun uutta tietoa on saatavilla. Tämä on nykyisessä verkkouutisoinnissa yleinen tapa niin sanotuissa breaking news -tilanteissa, joissa tieto halutaan kertoa mahdollisimman pian. Tätä ohjetta hyödyntäen Turun Sanomat

olisi voinut julkaista aluksi vähemmän yksityiskohtaisia tietoja iskusta ja täydentää niitä sitä mukaa, kun väitteitä saadaan tarkistettua.

Journalismin nopeuden ihanteen ja nykyisen lukijoista kilpailemisen näkökulmasta on kuitenkin ymmärrettävää, että tieto Turun keskustan tapahtumista täytyi saada julkaisua mahdollisimman pian. Silminnäkijätietoihin täytyi Turun iskun uutisoinnissa luottaa, mutta niiden julkaisemisen kanssa on aina syytä noudattaa varovaisuutta.

Journalistin ohjeiden kohdassa 20 kerrotaan tarkasti, miten tulee toimia virheen korjaamiseksi. Kohdan ensimmäinen ohje on, että olennainen asiavirhe on korjattava viipymättä. Mikäli jutussa on useita virheitä tai jos virheestä voi aiheutua suurta vahinkoa, toimituksen tulee julkaista uusi juttu, jossa virheellinen tieto yksilöidään ja korjataan.

Turun Sanomien tapauksessa asiavirheitä ei ole korjattu. Virheiden voidaan nähdä olevan mittavia artikkelin antaessa virheellisen kuvan tapahtumien todellisesta kulusta ja vaaran vakavuudesta. Väärät tiedot teräasein varustautuneiden tekijöiden määrästä ja tarkennus tietoon, että poliisi on ampunut yhden laukauksen olisi tullut korjata ja yksilöidä heti, kun tieto tavoitti toimituksen. Lisää painoarvoa virheiden korjaamisen tärkeydelle antaa sosiaalisen median aikana helposti liikkeelle lähtevä huhumylly, joka voi ruokkia ihmisten pelkoa.

Artikkeliin on liitetty lukijan video, joka on kuvattu Turun Kauppiaskadulla sijaitsevan asunnon ikkunasta kadulle. Siinä näkyy, kuinka katua pitkin juoksee miehiä pesäpallo-mailat kädessään. Videon yhteyteen ei kuitenkaan ole liitetty minkäänlaisia tietoja. Uutisen virheellisten tietojen yhteydessä videosta saa helposti kuvan, että Turun kaduilla juoksee useita henkilöitä vaarallisia teräaseita ja pesäpallomailoja kantaen ja ihmisiä jahdaten. Todellisuudessa videolla juosseet ihmiset jahtasivat puukottajaa yrittäen pysäyttää veriteon, kuten poliisi myöhemmin vahvisti (Youtube 2017).

Journalistin ohjeiden kohta 11 kieltää käyttämästä kuvaa tai ääntä harhaanjohtavasti. Turun Sanomat ei luultavasti tietoisesti ole pyrkinyt johtamaan lukijoita harhaan, mutta rajua kuvaa sisältävän videon sisällöstä saa helposti virheellisen käsityksen kontekstissa, jossa se on esitetty. Sama video oli nähtävillä myös sosiaalisessa mediassa, jossa se oli nopeasti yhdistetty islamismiin. Saman videon julkaisuun kompastui myös Iltalehti omilla sivuillaan, mutta vielä paljon virheellisemmässä asiayhteydessä näytettynä (ks. 6.3 ja kuva 3).

Seuraava Turun tapahtumia koskeva uutinen on merkitty julkaistuksi kello 16.38. Artikkelin on ensimmäistä uutista laajempi ja siitä saa huomattavasti tarkemman kuvan tapahtumien todellisesta kulusta. Artikkelia on kuitenkin muokattu merkittävästi, mutta muokkaushistoriaa ei ole kerrottu eikä päivitysaikaa lisätty. Artikkelia on siis täydennetty tietojen tarkentuessa, kuten usein toimitaan. Asia selviää etenkin siitä, että nykyisen jutun alussa kerrotaan, että poliisi on ilmoittanut ottaneensa tekijän kiinni. Jutun loppupäässä kuitenkin sanotaan ristiriitaisesti, ettei poliisi ole tiedottanut asiasta vielä mitään.

Journalistin ohjeiden virheiden korjaamista koskeva kohta 20 velvoittaa kertomaan yleisölle virheestä ja miten ja milloin se on korjattu. Ohjeen mukaan ne käytännöt ja periaatteet, joiden mukaan virhe on korjattu, on suotavaa tehdä yleisölle selväksi. Nykyistä artikkelia tarkasteltaessa on mahdotonta päätellä, onko alkuperäinen kello 16.38 julkaistu artikkeli sisältänyt asiavirheitä. Artikkelin on kuitenkin päivitetty versio alkuperäisestä uutisesta, ja päivityshistorian avaaminen lukijalle olisi hyvän journalistisen tavun mukaista.

Mielenkiintoinen yksityiskohta Turun Sanomien uutisoinnissa tapahtui noin tunti puukotuksen jälkeen. Kello 16.54 TS julkaisi uutisen otsikolla *"Silminnäkijä: Poliisi ampui epäillyn puukottajan"*. Uutinen ei ole enää saatavilla verkossa, eikä ole tiedossa, milloin se on sieltä poistettu. Uutinen on nähtävillä kokonaisuudessaan verkon keskustelupalstalla, jossa ihmetellään sen katoamista lehden verkkosivuilta (kuva 1). Uutisesta on olemassa linkki, joka vie Turun Sanomien sivulle, joka kuitenkin ilmoittaa, että hakeamaasi sivua ei löytynyt. Verkkoselaimen osoitekentässä näkyvät uutisen otsikon sanat.

Uutinen lienee poistettu sen virheellisen informaation takia. Jutussa kerrotaan, että Turun Sanomien tietojen mukaan poliisi olisi ampunut epäillyn puukottajan. Lähdetä tiedolle ei ole suoraan kerrottu, mutta myöhemmin jutussa silminnäkijä kertoo nähneensä puukottajan juoksevan Kauppatorilta Puutorille päin, minkä jälkeen "kuului lausaus, kun poliisi ilmeisesti ampui epäillyn."

TURUN SANOMAT

Silminnäkijä: Poliisi ampui epäillyn puukottajan

Paikalliset Turun Sanomat 16:54

Ari-Matti Ruuska

Turun Sanomien tietojen mukaan poliisi on ampunut Turun Kauppatorin epäillyn puukottajan Puutorin ja Brahenkadun kulmaan.

Samassa kadunkulmassa toimistossa työskentelevä mies kertoo nähneensä toimistonsa ikkunasta, kuinka puukottaja on juossut Kauppatorilta Puutorille päin. Sitten kuului laukaus, kun poliisi ilmeisesti ampui epäillyn. Silminnäkijän mukaan epäilty jäi laukauksen jälkeen maahan makaamaan liikkumattomana.

Miehen mukaan osa Kauppatorilla olleista ihmisistä oli lähtenyt puukotuksen jälkeen jahtaamaan epäiltyä juosten muun muassa mailoja kädessään.

TS [http://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/36 ... uukottajan](http://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/36...uukottajan) (Hakemaasi sivua ei löytynyt!)

Googlen välimuisti muistaa mokat: [http://webcache.googleusercontent.com/s ... clnk&gl=fi](http://webcache.googleusercontent.com/s...clnk&gl=fi)

Jos puukottajia on vain yksi ja hän on elossa/sairaalahoidossa, tuo maassa makaava on yksi uhreista jonka **TS** nimesi ammutuksi puukottajaksi.

Kuva 1. Kuvakaappaus Turun Sanomien poistetusta uutisesta vanhemmat.com-sivulla

Turun Sanomat poisti juttunsa kokonaan, eikä kertonut lukijoille, että poistettu juttu sisälsi virheitä. Lehti ei myöskään julkaissut jutun tilalle uutta uutista oikeilla tiedoilla. Myöskään tietoa poistetusta jutusta ei löydy lehden verkkosivuilta, tai ainakaan se ei ole näytävästi esitetty. Poistetun jutun virheitä voidaan pitää olennaisina, jolloin yleisölle olisi ollut syytä kertoa virheellisestä tiedosta tai jutun poistamisen jälkeen julkaista

uusi artikkeli paikkansa pitävillä tiedoilla ja niin, että aiemmassa jutussa kerrotut asiasvirheet yksilöidään, kuten journalistin ohjeissa 20 ohjeistetaan.

Toimittaja Vappu Kaarenoja kirjoitti verkossa julkaistussa mielipidekirjoituksessaan Turun Sanomien poistetusta artikkelista (Suomen Kuvalehti 2017). ”Kukapa yhtä puuttuvaa juttua kaipaisi, kun netti oli täynnä Turkua”, Kaarenoja kysyi kirjoituksessaan.

Ironisen kysymyksen taustalla on kuitenkin todellinen ongelma. Tieto kulkee nyky-yhteiskunnassa sellaista vauhtia, että yhdelläkin virheellisellä artikkelilla voi olla seurauksia. Turun Sanomien poistetun artikkelin kohdalla ongelma on ilmeinen. Joku lukijoista löysi uutisen ilmeisesti internetin hakukoneen välimuistista ja lisäsi tekstin verkon keskustelupalstalle (kuva 1). Näin ollen ongelmia syntyy väärän tiedon leviämisestä, ja virheen tehneet tiedotusvälineen – mahdollisesti muunkin onnettomuudesta uutisoivan median – uskottavuus on koetuksella.

Ainakin paikallislehti Turkulainen lainasi uutisessaan Turun Sanomien poistetun jutun tietoja. Turkulaisen jutussa on linkki Turun Sanomien sivulle, jossa artikkeli oli ennen sen poistamista. Turkulainen on täsmentänyt jutun lopussaan muokanneensa otsikkoa ja tekstiä muotoon ”poliisi ampui epäiltyä”. Alkuperäistä muotoa ei ole mainittu. (Turkulainen 2017.)

Kello 17.25 Turun Sanomat julkaisi jutun otsikolla ”*Näin, kuinka mies löi nuorta naista puukolla selkään*”. Jutussa nimettömänä mainittu silminnäkijä kertoo, kuinka tekijä oli puukottanut nuorta naista 2–3 kertaa. Silminnäkijä myös mainitsee, että tekijän käyttämä veitsi oli iso, viidakkoveitsen näköinen teräase. Artikkelissa ollaan selvästi tapahtumapaikalla ja kysytään silminnäkijältä, miten asiat etenivät. Jutulla yritetään selvästi vedota lukijan tunteisiin ja saada lukija ymmärtämään tilanteen vakavuus paikalla olleen silminnäkijän kertomana. Jutussa on myös uusia tietoja tekijästä ja tekovälineestä.

Artikkeli sisältää piirteitä Nordströmin määrittelemistä dramaattisen ja eepisen kerronnan vaiheesta onnettomuusutisoinnissa (ks. 4.2). Kuten dramaattiselle kerronnalle on ominaista, juttu vastaa moneen uutisen peruskysymyksistä. Toimittaja on selvästi tapahtumapaikalla haastattelemassa silminnäkijöitä, vaikka hänen omaa ääntään ei tuodakaan kuuluviin. Jutun raakuus herättää tunteita lukijassa, ja otsikko on silminnäkijän suora sitaatti. Myös uhreja käytetään kerronnassa ja kuvituksessa, kuten eepiselle vaiheelle on ominaista. Nordströmin mukaan dramaattista ja eepistä kerrontaa käytetään juuri etenkin onnettomuusutisoinnin alkuvaiheessa. (Huhtala & Hakala 2007, 58.)

Tämän jälkeen lehti julkaisi useita silminnäkijätietoihin perustuvia artikkeleita. Kello 17.31 julkaistiin juttu otsikolla *Silminnäkijä: ”Puukotettu huusi hirvittävästi ja kaatui maahan”*. Artikkelissa on päivitysmerkintä kello 19.24, mutta muokkaushistoriaa ei ole avattu journalistin ohjeiden kohdan 20 vaatimusten mukaisesti.

Juttu noudattaa samoja dramaattisen ja eepisen kerronnan piirteitä kuin hetkeä aiemmin julkaistu silminnäkijähaastattelu. Silminnäkijä kertoo nähneensä Kauppatorilla puukotetut miehen ja naisen, jotka hän molemmat arvioi ulkomaalaistaustaisiksi. Hän kertoo nähneensä, kuinka kolme miestä juoksi Kauppatorilta kohti Kauppiaskatua. ”Eivät he suomalaisilta näyttäneet, arabitaustaisilta lähinnä”, silminnäkijä luonnehti juoksijoita. Myöhemmin hän puhuu ”tekijöistä”.

Leipätekstissä eräs virke kiinnittää huomion: ”Hän ei osaa arvioida onko Kauppatorin ja Puutorin tapahtumissa kyse terroriteosta vai jostakin muusta.” Artikkelista saa kuvan, että toimittaja on kysynyt varta vasten asiasta silminnäkijältä. Yhdistäminen terrorismiin toimittajan toimesta tässä vaiheessa, vain reilu tunti tapahtumista, on hyvin varhaista. Etenkin yhteys, jossa termi terrorismi tuodaan esiin, on arveluttava. Kyseessä on silminnäkijän haastattelu, johon yhdistetään arveluita teon motiivista.

Terroristien mediastrategioita tutkinut Helsingin Sanomien ulkomaantoimittaja Jukka Huusko sanoo (Journalisti 2017), että spekulointi on terrori-iskujen yhteydessä hyvin vaarallista, sillä terroristiorganisaatiot haluavat mahdollisimman laajaa julkisuutta.

Vähän ajan kuluttua Turun Sanomat julkaisi jutun otsikolla *Sivulliset yrittivät estää puukottajaa*, jossa tekijään viitattaessa puhutaan yhdestä, noin kaksikymppisestä miehestä. Jutussa kerrotaan, että sivulliset olivat yrittäneet pysäyttää silmittömästi puukon kanssa heilunutta miestä ja varoittaa muita puukottajasta. Juttu täsmentää käsitystä siitä, että tekijöitä oli vain yksi ja että muut kaduilla juosseet ihmiset olivat todellisuudessa yrittäneet pysäyttää tekijää, minkä poliisi vahvisti tiedotustilaisuudessa (Youtube 2017). Nämä tiedot olisi ollut syytä lisätä jälkikäteen myös Turun Sanomien ensimmäiseen uutiseen, jossa edelleen saa virheellisen käsityksen, että tekijöistä oli useita.

Hieman ennen poliisin tiedotustilaisuuden alkua Turun Sanomien uutisoinnissa alettiin siirtyä lyyrisen kerronnan vaiheeseen (ks 4.2). Kolme minuuttia vaille iltaseitsemän julkaistussa jutussa nimellään esiintyvät silminnäkijät kertovat tunnelmista tapahtumapaikan läheisyydessä puukotuksen aikaan. Juttu on otsikoitu näyttävästi erään silminnäkijän sitaatilla ”Oli yllätys, että tämä tapahtui Turussa”.

Lyyrinen kerronta muistuttaa läheisesti dramaattista kerrontaa, mutta vastaa enää kysymykseen: miltä tuntuu? (Huhtala & Hakala 2007, 58). Juuri siihen silminnäki­jät vas­taavat voivotellessaan iskun tapahtumista kotikaupungissaan. Tyyli­puhtaan lyyrisen kerronnan tavoin nimeltä mainittu toimittaja on paikalla Turun keskustassa ja kertoo, mitä näkee ympärillään.

6.3 Analyysi Yleisradion uutisista

Yleisradion ensimmäisessä Turun puukotuksesta kertovassa jutussa, joka julkaistiin kello 16.24, kerrotaan silminnäki­jätietojen varassa, että Turun Puutorilla ja Kauppatorilla on kuultu laukaus tai laukauksia ja että Puutorilla makaa maassa ainakin yksi elotoman näköinen ihminen. Tämän lisäksi kahden henkilön kerrotaan loukkaantuneen. Seuraavassa virkkeessä todetaan loukkaantuneita olevan myös Kauppatorilla. Edellä mainitut asiat kerrottiin jutun kello 16.33 aukaistussa versiossa, selviää silloin otetusta kuvakaappauksesta (kuva 2). Jo tässä vaiheessa Ylellä oli tapahtumapaikalla toimittaja, jonka mukaan maassa makaa peitetty ruumis. Jutun lopussa luki tässä vaiheessa, että sitä täydennetään.

Jutusta kello 16.33 otetusta kuvakaappauksesta (kuva 2) selviää, ettei Ylen ensimmäistä uutista Turun iskusta ole jouduttu muokkaamaan tietojen osalta. Juttua on täydennetty, mutta jutun alku on otsikon ja ingressin, eli apuotsikon, tarkennuksia lukuun ottamatta pysynyt samana. Myöhemmin uutiseen on liitetty tiedot kahdesta Länsi-Suomen poliisin Twitter-viestistä, joissa poliisi kertoo ampuneensa yhtä epäiltyä tekijää alavartaloon ja ottaneensa hänet haltuunsa ja kehottaa ihmisiä poistumaan Turun keskustasta.

Turussa välikohtauksia Kauppatorilla ja Puutorilla – haavoittuneita ja ainakin yksi ruumis

Kaupungilla on sattunut useita puukotuksia. Laukauksia on kuultu.

Turku 18.8.2017 klo 16:24

Kuva: Yle Uutisgraafikka

TURKU

PUUTORI

KAUPPATORI

Satu Aaltonen @SatuSusa

Turun keskustassa Puutorilla ja Kauppatorilla on käynnissä poliisioperaatio. Silminnäkijätietojen mukaan alueelta kuului laukaus tai laukauksia.

Silminnäkijän mukaan Puutorilla makaa maassa ainakin yksi henkilö elottoman näköisenä. Lisäksi kaksi henkilöä on loukkaantunut.

Myös Kauppatorilla on loukkaantuneita. Maassa makaava ruumis on peitetty, raportoi paikalla oleva Yle Turun toimittaja. Juttu täydentyy.

Kuva 2. Kuvakaappaukset Ylen ensiuutisesta

Silminnäkijöiden hyödyntämisestä kriisitilanteiden uutisoinnissa kertoo hyvin Ylen kello 16.36 julkaisema artikkeli otsikolla *Olitko puukotusten aikaan Turun keskustassa? Kerro meille tietosi*. Artikkelissa pyydetään paikalla olleita lähettämään Ylelle kuva tai video Turun tapahtumista. Artikkeliin on liitetty sähköpostiosoite sekä koodattu lomake, jonka kautta tiedostoja voi lähettää.

Monen muun tiedotusvälineen tapaan Yle seurasi Turun tapahtumia yhdessä artikkelissa hetki hetkeltä. Artikkeliin kirjoitettiin päivityksiä uutta tietoa saataessa. Seurannan aikana Yle julkaisi useita muitakin Turun iskua käsitelleitä juttuja, joiden tietoja päivitettiin myös hetki hetkeltä -artikkeliin.

Ensimmäisen silminnäkijähaastattelun Yle julkaisi verkossaan lyhyesti kello 17.33 osana hetki hetkeltä -seuranta-artikkeliä. Samasta haastattelusta julkaistiin oma artikkeli hetkeä myöhemmin. Nimellään esiintynyt silminnäkijä kertoo kuulleensa kirkumista,

nähneensä miehen heilumassa puukko kädessään torilla ja ymmärtäneensä, että mies oli puukottanut jotain. Silminnäkijä kuvailee tapahtumia ja kertoo tekijän tunnusmerkeiksi, tummat hiukset ja tumman hiipiän ja sen, ettei tekijä ollut "kantasuomalaisen oloinen".

Myös Yle lainasi Turun Sanomien virheellisiä tietoja sisältänyttä artikkelia, joka poistettiin lehden sivuilta. Yle kertoi seuranta-artikkelissaan kello 17.41, että Turun Sanomat on kertonut osan Kauppatorilla olleista ihmisistä lähteneen puukotuksen jälkeen jahaamaan epäiltyä mailoja käsissään. Päivityksessä on linkki Turun Sanomien poistettuun uutiseen.

Se, että tiedotusvälineet lainaavat toisiaan, aiheuttaa ongelmatilanteen, jos lainattu artikkeli poistetaan. Jos väärää tietoa sisältänyt artikkeli poistetaan virheitä erittelemättä, ei tiedotusvälinettä lainannut media voi eritellä omassa uutisessaan, mitkä asiat ovat sisältäneet virheitä.

Yle julkaisi puoli kuuden jälkeen uutisen siitä, että kansainvälinen media tarttui Turun puukotuksiin. Yle aloittaa juttunsa leipätekstin kertomalla, että "Barcelonan terrori-iskun jälkimainingeissa kansainväliset tiedotusvälineet ovat uutisoineet näyttävästi Turun puukotuksista". Turun tapahtumista kertoneiden ulkomaisten tiedotusvälineiden sivuille on linkkejä Ylen jutussa. Useissa jutuista on mainintoja iskun mahdollisesta yhteydestä terrorismiin ja joissain maininta Barcelonan iskusta. Vaikka Ylen rinnastus Barcelonan ja Turun tapahtumien välillä on hieman epätarkka, voidaan olettaa, että kansainvälisen median uutiskynnys Turun puukotuksen osalta on ylittynyt juuri Barcelonan edellispäivän tapahtumien vuoksi.

Puoli seitsemän aikaan julkaistussa uutisessa poliisiyllyjohtaja Seppo Kolehmainen toteaa, että on liian aikaista arvioida, onko Turun tapahtumissa kyse terrorismista. Poliisiyllyjohtaja sanoo, ettei kytköksiä kansainväliseen terrorismiin voida poissulkea eikä vahvistaa. Vaikka uutinen ei kerro yleisölle vastauksia polttavaan kysymykseen terroriyhteyksistä, tilanteen päivittäminen korkea-arvoisen viranomaisen kommentilla on hyvää tiedottamista. Sen sijaan iskun kytkeminen terrorismiin muussa yhteydessä ennen viranomaistietoa on hätiköityä, sillä se saattaa lisätä kansalaisten pelkoa ja laskea liikkeelle huhuja teon motiivista.

Terrori-iskun tarkoitus on lietsoa paniikkia ja luoda sekasortoa. Terroristien mediastrategioita tutkinut ulkomaantoimittaja Jukka Huusko sanoo, että edellä mainittuja asioita vahvistava journalismi "pelaa terroristin pussiin" (Journalisti 2017).

Nimettömänä pysyvä silminnäkijä kertoo kello 18.39 julkaistussa jutussa nähneensä miehen puukottavan naista kaulaan. Artikkelissa nainen myös toteaa, että on ”kamalaa, että ihminen tekee toiselle näin” ja että hän oli ”ajatellut, että Turku on turvallinen paikka” ja kertoo, että ”on ollut huoli ystävistä”. Silminnäkijän haastattelussa yhdistyvät dramaattisen, eepin ja lyyrisen kerronnan (ks. 4.2) muodot: haastattelu kertoo tapahtumien kulusta ja vallinneesta paniikista puukotuksen välillisen uhrin silmin tunteiden ollessa tärkeässä roolissa.

Tutkija Mervi Pantti (2009) sanookin, että tunteista on tullut uusi uutiskriteeri, ja nykyään on itsestäänselvyys, että onnettomuus uutisointi sisältää uhrien ja silminnäkijöiden haastatteluja. Syyskuun 11. päivän terrori-iskut kiihdyttivät tätä kehitystä, jossa tunteesta on tullut hyväksytympi osa journalismia. Tunteet myös nähdään onnettomuus uutisoinnissa välttämättöminä, koska ilman niitä aihe jää etäiseksi. (Pantti 2009, 193–200.)

Ennen poliisin tiedotustilaisuutta Yle julkaisi koontiartikkelin, jossa kerrottiin, mitä Turun puukotuksista tiedettiin sillä hetkellä. Jutussa oli linkkejä aiemmin julkaistuihin juttuihin. Artikkeliin oli aiemman tiedon lisäksi sisällytetty yhden uuden silminnäkijän kommentit. Evakuoidussa Hansa-korttelissa ollut silminnäkijä kertoi, että tiedot tapahtumista loivat paniikkia kauppakeskuksessa olleissa. ”Alkoi pälyily, minne voi mennä ja mihin voi piiloutua. Siinä ehti paniikki nousta, vaikka ei ehtinyt edes reagoida paniikinomaisesti”, nimellään esiintynyt nainen kertoi. Naisen kommentit toistavat samaa tunteiden välityksellä asioiden kertomista kuin aiemmat silminnäkijätiedot.

Koontiartikkelissa oli myös tieto poliisiylijohtaja Seppo Kolehmaisesta kommentista, joista oli julkaistu artikkeli noin tunti aiemmin. Uudessa jutussa luki, että poliisiylijohtaja ”ei vahvistanut Ylelle, onko kyse terrorismista.” Asia on muotoiltu niin, että terrorismi on oletettavasti iskun motiivina. Poliisiylijohtaja oli kuitenkin kommentoinut Ylelle, että on liian aikaista arvioida asiaa, mutta tämä ei myöhemmin julkaistusta koontijutusta käy ilmi. Poliisiylijohtajan aiemmin julkaistuun haastatteluun ei ole linkkiä koontiartikkelissa.

6.4 Analyysi Iltalehden uutisista

Iltalehti seurasi Ylen ja monen muun tiedotusvälineen tapaan Turun tapahtumia hetki hetkeltä. Seuranta tehtiin IL:n ensimmäiseen Turun iskusta kertoneeseen juttuun, jota muokattiin illan mittaan uuden tiedon ilmentyessä.

Kello 17.39 IL kertoi Lounais-Suomen poliisin twiittiä lähteenään käyttäen, että poliisi on ampunut yhtä tekijää alavartaloon. Samalla kellonlyömällä IL kertoi, että Turun Sanomien mukaan useita ihmisiä on ollut liikkeellä teräasein. Tieto on luultavasti peräisin Turun Sanomien ensimmäisestä Turun iskusta kertoneesta jutusta, joka perustui paikkansa pitämättömiin silminnäkijätietoihin.

Sekä Yle että Iltalehti lainasivat seurannassaan Turun Sanomia, mikä on luonnollista, koska TS on alueensa valtalehti ja oletettavasti sen toimittajat ovat tapahtumapaikalla nopeasti. Toisen median tietojen lainaaminen on suosittua etenkin nopeissa uutistilanteissa. Jos alkuperäisen lähteen tiedot ovat paikkaansa pitämättömiä, alkaa väärä tieto levitä nopeasti. Sekä Iltalehden että Ylen tapa lainata Turun Sanomia korostaa median vastuuta tarkastaa tietonsa ennen julkaisua. Vastuu on sekä ensimmäisenä tiedon julkaisseella että sitä lainanneella tiedotusvälineellä, sillä journalistin ohjeiden kohta 10 sanoo, että ”tiedot on tarkistettava mahdollisimman hyvin – myös silloin kun ne on aikaisemmin julkaistu.” Näin ei kuitenkaan nopeassa uutistilanteessa aina ehditä toimia, kun viranomaistietoa ei ole välittömästi saatavilla.

Journalistin ohjeissa eikä niiden liitteissä ole ohjeistuksia monen median nykyisin suosimille seuranta-artikkeleille, joissa seurataan uutistapahtumia hetki hetkeltä. Tällainen ohjeistus voisi olla tarpeen.

Iltalehti lainasi puoli seitsemän aikaan myös Helsingin Sanomia ja kertoi, että lehden haastattelema sisäministeri Paula Risikko oli matkalla Turkuun. Päivityksessä kerrotaan HS:n artikkelin tapaan, ettei Paula Risikko halua ottaa kantaa, onko kyseessä terroriteko. Päivityksessä on linkki maksumuurin takan olevaan HS:n artikkeliin.

Helsingin Sanomien uutiseen ja Iltalehden lainaukseen pätee sama seikka kuin muuhinkin Turun iskun terrorismiin yhdistäviin uutisiin: terroriyhteydellä ei tulisi spekuloida, sillä se lisää pelkoa, mikä on terroriorganisaatioiden tavoite (Journalisti 2017).

Iltalehti julkaisi paljon keskustelua herättäneen lukijan videon IL-TV-palvelussaan kello 17.18. Video on sama, jonka muun muassa Turun Sanomat julkaisi uutisensa ensimmäisen uutisensa yhteydessä. Video oli nähtävillä muidenkin suomalaisten lehtien sivuilla.

Arvostelua herätti Iltalehden tapa uutisoida haltuunsa saaman videon sisällöstä ja tehdä sen pohjalta olettamia tapahtuneesta. Sensaatiomainen otsikko oli omiaan aiheuttamaan pelkoa kansalaisissa ja levittämään virheellistä tietoa tapahtumien todellisesta

kulusta paisutellen iskun vakavuutta. Verkkoyleisö Klikinsäästäjä julkaisi lauantaina 19. elokuuta Facebook-sivuillaan päivityksen, joka paljastaa, miten Iltalehden videouutisen otsikkoa muokattiin. Klikinsäästäjän päivityksessä näkyy neljä kuvakaappausta, jotka sisältävät kaikki eri otsikon Iltalehden uutiselle (ks. kuva 3).

Onneksi suomalainen media raportoi suurista tapahtumista maltillisesti eikä lietso vahvistamattomia huhuja, niin ei tarvitse otsikoitakaan sitten jälkikäteen korjailla.

EDIT: Noin 20 minuuttia julkaisumme jälkeen Iltalehti julkaisi oikaisun koskien kyseisen uutisen otsikointia:

http://www.iltalehti.fi/kotimaa/201708192200337181_u0.shtml

Kuva 3. Kuvakaappaus Iltalehden otsikoinnista Klikinsäästäjän Facebook-sivulla

Ensimmäinen otsikko kuuluu *Järkyttävä lukijan video: Miekkamiehet jahtasivat ihmisiä kadulla*. Numerolla kaksi merkitty otsikko kuuluu *Järkyttävä lukijan video Turusta: Kammottava kaaos kadulla*. Kolmas otsikko on *Kammottava lukijan video Turusta: Mitä juokseva mies huutaa ja pitelee kädessään?*

juokseva mies huutaa ja pitelee kädessään?. Neljäs otsikko on *Video kerrostalosta: Ihmiset juoksivat kadulla puukotuksen jälkeen.*

Kuvakaappauksen otsikot on nähtävästi poimittu IL:n etusivulta. Nykyisen artikkelin koko otsikko on *Lukijan video turkulaisen kerrostalon ikkunasta: Ihmiset juoksivat kadulla puukotuksen jälkeen.* Videon lisäksi artikkeliin on koottu tietoja iskusta. Artikkelin tuoreimmat tiedot ovat sisäministeri Risikolta ja poliisilta perjantaina pidetystä tiedotustilaisuudesta. Tämä käy myös ilmi artikkelin perään lisätystä korjaushistoriasta, jossa kerrotaan, että ”juttua ja sen otsikkoa on korjattu kauttaaltaan poliisin ja sisäministeri Risikon tiedotustilaisuudessa kertomilla tiedolla kello 20.10.”

Seuraavana päivänä, lauantaina 19. elokuuta kello 12.54, IL julkaisi oikaisun julkaisemansa videon virheellisestä otsikosta. Oikaisussa todetaan alun perin kerrotun otsikossa ”silminnäkiäjän kertomaan vedoten, että videolla jahdattaisiin ihmisiä ja tulkittiin virheellisesti, että videolla näkyvä astalo olisi miekka”. Oikaisussa todetaan, että poliisi kertoi tutkivansa videon sisältöä eikä kommentoinut sitä vielä perjantai-iltana. Oikaisun mukaan poliisi kuitenkin vahvisti, että Turussa ihmiset puolustivat puukotuksen uhreja ja ajoivat epäiltyä pois.

Journalistin ohjeiden pisin yksittäinen ohje, ohjeiden kohta 20, sanoo virheen oikaisusta seuraavasti:

Olennainen asiavirhe on korjattava viipymättä ja niin, että se tavoittaa mahdollisimman kattavasti virheellistä tietoa saaneen yleisön. Korjaus on julkaistava sekä tiedotusvälineen toimituksellisilla verkkosivuilla että julkaisussa tai kanavassa, jossa virhe on alun perin ollut.

Korjauksen huomioarvo on suhteutettava virheen vakavuuteen. Jos jutussa on useita asiavirheitä tai jos virheestä voi aiheutua suurta vahinkoa, toimituksen tulee julkaista uusi juttu, jossa virheellinen tieto yksilöidään ja korjataan.

Verkossa olennaisen virheen korjaamiseksi ei riitä virheellisen tiedon tai jutun poistaminen, vaan yleisölle on kerrottava virheestä sekä miten ja milloin se on korjattu.

Tiedotusvälineen on suotavaa tehdä yleisölle selväksi ne käytännöt ja periaatteet, joiden mukaan se korjaa virheensä.

Iltalehti toimi ohjeiden mukaisesti korjatessaan virheellisen tiedon ja kertoessaan lukijoille, millä perusteella virhe on korjattu. Virheen voidaan myös katsoa olevan merkittävä, joten uuden jutun, tässä tapauksessa oikaisun julkaisu on oikea menettelytapa. On tulkinnanvaraista, oliko Iltalehden ripeys virheen korjaamiseksi riittävää. Alkuperäiseen

artikkeliin on merkitty muokkaamisen kellonajaksi 20.10. Oikaisu julkaistiin vasta seuraavan päivänä kello 12.54 ja liitettiin sittemmin myös alkuperäisen artikkelin perään.

Iltalehden uutisointia kritisoivat muun muassa Suomen Kuvalehden toimittaja Vappu Kaarenoja (2017) kolumnissaan, vapaa toimittaja Jussi Korhonen (2017) Seura-lehden blogissaan sekä terrorismin ja median välistä suhdetta tutkinut Helsingin Sanomien ulkomaantoimittaja Jukka Huusko (2017) Journalisti-lehden haastattelussa.

Huuskon mukaan media olisi voinut jättää julkaisematta yleisöltä saadut videot, joiden konteksti on epäselvä. Huusko sanoo ohjeeksi toimittajille, ettei vahvistamattomia huhuja tule julkaista. Huusko muistuttaa, että terrorijärjestöt elävät julkisuudesta. (Journalisti 2017.)

Iltalehti julkaisi hieman ennen puoli kuutta jutun otsikolla *Silminnäkijä Turussa: Alue tyhjennettiin nopeasti, Puutorille jäi ainoastaan verilammikko*. Lyhyessä jutussa silminnäkijä kertoo poliisin ampuneen puukottajaa jalkaan ja puukottajan viedyn ambulanssiin. Silminnäkijä kertoo tarkan ampumispaikan. Silminnäkijän suorassa sitaatissa henkilö kertoo, että alue tyhjennettiin ja suljettiin liikenteeltä nopeasti ja ”merkiksi tapahtuneesta jäi ainoastaan verilammikko”. Henkilö kertoo myös poliisin kehottaneen välttämään keskustassa liikkumista.

Juttu on esimerkki tapauksesta, jossa silminnäkijän avulla haetaan vastauksia avoimiin kysymyksiin tapahtuneesta. Haastateltavan tunnetila ei käy ilmi jutusta, mikä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö lukijan tunteita pyrittäisi herättämään. Silminnäkijän mainitsema verilammikko toimii sytykkeenä tunteille, jotka nähdään aiempaa hyväksytympänä osana journalismia (Pantti 2009, 193).

Vain hetkeä myöhemmin IL julkaisi kahden Turun keskusta-alueen ravintolan työntekijän haastattelut. Ensimmäinen juttu alkaa samalla Turun Sanomien virheellisiä tietoja sisältäneellä lainauksella, mikä julkaistiin myös IL:n seuranta-artikkelissa. Lainauksen jälkeen äänessä on turkulaisen ravintolan omistaja. Nainen kertoo muun muassa nähneensä verisen naisen ja yhden kuolleen, jonka päälle oli laitettu ruumispussi. Nainen kertoo, että ihmiset ovat ”aika järkyttyneitä ja peloissaan”. Kauppatoria ympäröivät poliisiautot tekevät naisen mukaan kuitenkin sen, että ”ei ole niin epäturvallinen fiilis”.

Toisessa jutussa Turun kauppatorin lähellä sijaitsevan ravintolan ravintolapäällikkö kertoo kokemuksistaan. Nimellään esiintyvä nainen kertoo tilanteen olleen hysterinen ja sekava ja ihmisten juosseen ravintolaan turvaan. Tunnelma oli naisen mukaan ka-

oottinen ja ”aivan lohduton”. Ihmiset pelkäsivät ja seurasivat uutisointia toivoen, että puukottaja saadaan kiinni.

Ensimmäinen juttu on klassinen median tuottama uutinen onnettomuuspaikalta. Jutun otsikko on *Turkulaisen ravintolan omistaja: ”Ihmiset ovat järkyttyneitä ja peloissaan”*. Juttu sisältää torilla silminnäköjään olleen ravintoloitsijan kertomana hänen tietojensa tapahtumista ja välittää tunnetta tapahtumapaikalta. Toisessa jutussa otsikolla *Turkulaisessa ravintolassa kaottinen tunnelma – asiakkaat lukittiin sisälle turvaan* kyse on lähinnä tarinankerronnasta. Parin korttelin päässä torista sijaitsevan ravintolan tapahtumat eivät anna yleisölle vastauksia tapahtumien kulkuun vaan kuvailee ainoastaan tunnelmia tapahtumapaikan lähettyviltä. Tunteiden välittäminen voi lisätä yleisön ymmärrystä tapahtuneesta etäistä faktajournalismia paremmin (Koljonen 2013, 141–142). Molemmissa jutuissa yhdistyvät eepiselle kerrontatavalle tyypillinen tarinankerronta ja dramaattisen kerrontatavan pyrkimykset vastata klassisiin uutiskysymyksiin (ks. luku 4.2).

Myös Iltalehti kertoi varsin varhaisessa vaiheessa, että Turun tapahtumat ovat nousseet uutisaiheeksi maailmalla. Lehti julkaisi puoli kuuden jälkeen IL-TV:ssä videon yhdysvaltalaiskanava CNN:n lähetyksestä. Juttu on otsikoitu ”Turun veriteko noteerattiin Yhdysvalloissa asti”. Videon yhteyteen on lisätty lyhyt teksti, jossa kerrotaan virheellisesti, että Turussa olisi useita ihmisiä liikkeellä teräasein. Sen lisäksi jutussa on myös seuranta-artikkelissa julkaistut Ylen tiedot yhdestä elottoman näköisestä henkilöstä ja loukkaantuneista.

Hieman ennen poliisin tiedotustilaisuuden alkua Iltalehti julkaisi paikalla olevan toimittajan lyhyen reportaasin Turun keskustasta. Toimittajan mukaan tunnelma oli tässä vaiheessa aavemaisen hiljainen. Nimellään esiintyvä toimittaja kertoo keskustassa olevien liikkeiden olevan kiinni ja poliisien olevan paikalla mellakkavarustuksessa. Juttu noudattelee pitkälti lyyrisen kerronnan (ks. 4.2) vaiheen tunnusmerkkejä. Kun itse tragedia on jo tapahtunut ja tilanne rauennut, artikkeli vastaa kysymykseen, miltä tuntuu. Toimittaja kertoo paikkakuntalaisten olevan hyvin järkyttyneitä ja miettivän ”uskaltaako tässä enää liikkua ja elää”. Jutun viimeiset sanat, ”se on ollut tässä vaiheessa päällimmäinen tunne”, kertovat sen, mikä merkitys medialla on tunteiden välittäjänä katastrofin sattuessa.

7 MEDIA-AINEISTON LÄHTEET

Tässä luvussa tarkastellaan, mitä lähteitä Turun Sanomat, Yle ja Iltalehti ovat käyttäneet Turun puukotuksen uutisoinnissa ensimmäisen kolmen tunnin aikana. Lähteet on jaettu viiteen kategoriaan: silminnäkijälähteisiin, toimittajan havaintoihin, toisen median lainaamiseen, viranomaislähteisiin ja muihin virallisiin lähteisiin, joihin kuuluvat muun muassa sairaalan, kaupungin, valtionjohdon ja kauppakeskusten tiedottaminen.

Turun Sanomat julkaisi kello 16–19 välillä 13 artikkelia, Yle 12 artikkelia ja Iltalehti 14 artikkelia Turun iskusta. Näin ollen tarkasteltavia artikkeleita on 39. Kolmessa artikkelissa ei ollut kerrottu lähteitä lainkaan. Nämä artikkelit olivat Turun Sanomien ja Ylen suorat lähetykset poliisin kello 19 alkaneesta tiedotustilaisuudesta sekä Ylen artikkeli, jossa pyydettiin lukijoita lähettämään toimitukseen kuvia ja videoita Turun tapahtumista. Jossain artikkeleissa on käytetty lähteitä useista lähdekategorioista, mikä on otettu huomioon analyysissä. Yksi juttu voi siis tulla luokitelluksi useampaan kuin yhteen lähdekategoriaan. Esimerkkejä tällaisista artikkeleista ovat Ylen ja Iltalehden tekemät seuranta-artikkelit sekä jutut, joihin on koottu senhetkistä tietoa.

Lähteiden tarkastelussa on otettu huomioon, jos artikkelia on muokattu jälkikäteen. Ongelmallisen tarkastelusta tekee se, ettei kaikkiin artikkeleihin ole päivitetty muokkaushistoriaa. Tällaisten artikkelien kohdalla on puntaroitu sitä, onko tieto voinut olla toimituksella siihen aikaan, kun juttu on julkaistu. Esimerkiksi poliisin tiedotustilaisuudessa kertomia asioita ei voi olla artikkeleissa, joita ei ole muokattu kello 19 jälkeen.

Alla olevassa taulukossa (taulukko 1) on esitetty tarkasteltavien tiedotusvälineiden lähteet Turun puukotuksen uutisoinnissa.

Taulukko 1. Lähteet Turun puukotuksen uutisjutuissa.

	silminnäkijä	toimittaja	muu media	poliisi	muut viralliset tahot
TS	7	1	1	4	3
Yle	5	1	2	5	4
IL	5	2	5	6	3
Yhteensä	17	4	8	15	10

Taulukossa näkyy selvästi silminnäkijälähteiden suosio uutisoinnin alkuvaiheessa. 39 jutusta yhteensä 17:ssä on käytetty silminnäkijöitä lähteenä. Poliisiviranomainen on jutun tietojen lähteenä 15 artikkelissa. Muita virallisia tahoja, kuten kaupungin viestintää sekä valtionjohdon ja Turun yliopistollisen keskussairaalan tiedotusta, on käytetty lähteenä kymmenessä artikkelissa. Toisia tiedotusvälineitä on lainattu kahdeksassa artikkelissa. Neljässä artikkelissa on kerrottu toimittajan omista havainnoista tapahtumapaikalta.

Tuloksissa on havaittavissa se, kuinka olennainen osa silminnäkijöillä on onnettomuus uutisoinnissa. Silminnäkijöiltä saa paitsi tietoja tapahtumien kulusta, myös heidän kokemuksistaan kertomalla saa välitettyä tunteita lukijoille (ks. 4.3). Journalismin perinteisenä ihanteena on pidetty sen pyrkimystä välittää tietoa, vedota järkeen, kertoa totuuksia ja vaalia objektiivisuutta. Nordströmin katastrofiuutisoinnin vaiheiden jaottelu (ks. 4.2) kuitenkin ilmentää kehitystä, jossa journalismiin kuuluu entistä vahvemmin myös inhimillisyys eli tunteiden ja kokemusten välittäminen sekä tarinoiden kertominen. (Raittila 2013, 141.)

Turun puukotuksen ensimmäisten tuntien uutisoinnissa edellä mainittu kehitys näkyy selvästi. Tunteisiin vedottiin vahvasti jo ennen niin sanottua lyrisen kerronnan vaihetta, jolloin tapahtumapaikka on hiljentynyt, ja tiedotusvälineissä korostuu ihmisten suru.

Pelkillä silminnäkijähavainnoilla ei voida täyttää journalismin velvollisuutta objektiivisen tiedon välittämiseen, joten tarvitaan asiantuntija- ja viranomaislähteitä (Koljonen 2013, 142). Näitä tahoja edustavat tässä tarkastelussa poliisi ja muut viralliseksi luokitellut lähteet, joilta on saatu luotettavaa ja auktoriteetilla kerrottua tietoa.

Viranomaisia on käytetty uutisten lähteinä yllättävänkin paljon ottaen huomioon, että tiedotustilaisuus järjestettiin ”vasta” kello 19. Tämä perustuu viranomaisten aktiiviseen toimintaan sosiaalisessa mediassa, etenkin Twitterissä, joka antaa mahdollisuuden reaaliaikaiseen viestintään. Eri poliisilaitokset ja -yksiköt lähettivät Twitter-viestejä, joita käytettiin hanakasti uutisten lähteinä (ks. myös luku 6.1).

Muiden uutisvälineiden lainaaminen näkyy Turun iskussa suosittuna lähdekäytäntönä. Ilmiössä todentuu ensinnäkin se, että halutaan uutisoida vähintään samat asiat, jotka kilpailijakin uutisoi (Koljonen 2013, 52). Toiseksi tietojen lainaamisen suosiota saattaa selittää sen helppous kertoa nopeasti tietoja, joita omalla toimituksella ei vielä ole. Tä-

mä asettaa kuitenkin haasteita ammattietiikan toteutumiselle, sillä journalistin ohjeiden kohta 10 velvoittaa tarkistamaan tiedot mahdollisimman hyvin myös silloin, kun ne on julkaistu aiemmin. Tämä ei toteutunut Turun puukkoiskun uutisoinnissa, kun etenkin Turun Sanomien uutisen väärät tiedot levisivät kilpaileviin tiedotusvälineisiin.

Paikan päällä olevan toimittajan ääni kuului neljässä artikkelissa Turun puukotuksen uutisoinnissa. Toimittajien kokemusten esiintyminen uutisoinnissa ilmentää kertomuksellisuuden suosion nousua perinteisen journalismin eetoksen kivijalan, objektiivisen tiedon välittämisen rinnalle (Koljonen 2013, 141–143).

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimus osoittaa, että nopea verkkouutisointi asettaa haasteita journalismin etiikan toteutumiselle. Useissa Turun Sanomien, Yleisradion ja Iltalehden uutisissa Julkisen sanan neuvoston asettamat journalistin ohjeet jäävät joiltakin osin toteutumatta.

Useiden uutisten osalta kyse oli asiavirheistä Turun iskuun liittyen. Virheitä sattuu, varsinkin nopeassa uutistyössä, mutta niiden korjaamista on laiminlyöty. Tämä aiheuttaa ongelmia verkkouutisoinnissa, sillä muiden tiedotusvälineiden kertomien tietojen lainaaminen on yleistä.

Ongelmia aiheutti muun muassa Turun Sanomien poistettu uutinen, jota useat kilpailijat lainasivat. Mikäli Turun Sanomat olisi toiminut journalistin ohjeiden mukaisesti ja korjannut ja eritellyt virheensä, olisi tiedot voitu korjata nopeammin myös virheellistä uutista lainanneisiin tiedotusvälineisiin. Nyt poistettu juttu jäi elämään kilpailijoiden sivuilla väärinä tietoina ja toimimattomana verkkolinkkinä.

Asiavirheiden korjaamisen tärkeyttä korostaa tiedonkulun nopeus sosiaalisen median aikana. Huhut lähtevät helposti liikkeelle isoille massoille. Journalistista sisältöä tekevän median pitäisi hillitä huhumyllyä, eikä lisätä myllyyn vettä julkaisemalla hatarin perusteiden saatuja, vahvistamattomia tietoja.

Virheellisen sisällön julkaiseminen paitsi rikkoo alan eettistä ohjeistusta ja antaa kansalaisille väärän kuvan tapahtumien todellisesta kulusta, myös vaikuttaa median luotettavuuteen. Facebook-yhteisö Klikinsäästäjän esille nostama Iltalehden otsikkokimara ja sen seurauksena tehty oikaisu eivät taatusti ainakaan lisänneet luottamusta lehden uutisointiin (ks. kuva 3).

Miekkamies-videon kaltaista yksittäistapausta lukuun ottamatta tutkimuksesta on havaittavissa uutisoinnin samankaltaisuus kolmessa tarkasteltavassa uutisvälineessä, mihin myös kilpailijoiden lainaaminen osaltaan liittyy. Kaikkien tarkasteltavien välineiden sivuilla oli lähes kaikki samat asiat, ja esimerkiksi silminnäköjätietojen julkaiseminen alkoi vartin sisällä toisistaan.

Jo aiemmin suuronnettomuuksien on nähty samankaltaistavan laatu- ja populaarilehti- en uutisointia verrattuna normaalioloihin (Koljonen 2013, 140). Esimerkiksi Jokelan kouluampumisen uutisoinnista tehdyssä tutkimuksessa havaittiin uutisvälineiden seu-

raavan kilpailijoiden juttuja, ja uutisointi oli ”hätkähdyttävän” samankaltaista, jopa lähes identtistä (Juntunen 2009, 180).

Edellispäivänä tapahtunut Barcelonan terrori-isku näkyi Turun puukotuksen uutisoinnissa varsin vähän. Tarkasteltavat mediat eivät yhdistäneet Turun iskua tarkasteluajanjaksolla suoraan Barcelonan iskuun omatoimisesti, vaikka kansainvälisessä mediassa niin tehtiin. Muutenkin spekulointi teon terroristisesta motiivista oli maltillista – joskin sen tulisi olla olematonta.

Tutkimus osoittaa silminnäkijöiden tärkeän roolin katastrofiuutisoinnissa. Silminnäkijöiltä saadut tiedot toteuttivat nykyjournalismin kahta ihannetta: tietoa tapahtumista sekä tunteiden välittämistä (Koljonen 2013, 189). Silminnäkijöihin, kuten muihinkin, lähteisiin tulee kuitenkin suhtautua kriittisesti, jotta journalismin ihanne ja ammattieettinen velvollisuus totuudenmukaisesta tiedonvälityksestä täyttyy.

Turun puukotuksen uutisoinnin jälkipuintia tehdessä olisi syytä harkita katastrofitilanteiden uutisointiin liittyvien ohjeiden liittämistä osaksi journalistin ohjeita. Kansainvälisiä esimerkkejä tarkoista ohjeista katastrofitilanteiden uutisointiin on paljon, kuten luvussa 3.1 mainitut Dart Centerin ohjeet. Ohjeisiin voisi niin ikään lisätä kohtia säätelemään nykyisin hyvin yleisiä seuranta-artikkeleita.

LÄHTEET

MEDIA-AINEISTO

Turun Sanomien uutiset klo 16–19:

klo 16.16 [Kauppatorilla ja Puutorilla väkivaltatilanne – poliisin mukaan useita puukotettu](#)

klo 16.38 [Turun keskustassa puukotettu useita, poliisi ampunut epäiltyä puukottajaa, ainakin kaksi kuollut](#)

klo 16.54 Silminnäkijä: Poliisi ampui epäillyn puukottajan (poistetun uutisen linkki: <http://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/3621541/Silminnakija+Poliisi+ampui+epaillyn+puukottajan> – uutinen nähtävillä täällä: <http://www.vanhemmat.com/keskustelu/viewtopic.php?f=3&t=10401>)

klo 17.15 [Poliisi nostaa valmiutta Helsinki-Vantaalla, rautatieasemilla ja Helsingissä Turun tapahtumien takia](#)

klo 17.21 [Poliisi pyytää vihjeitä Turun puukotuksista, julkaisi vihjenumerot](#)

klo 17.25 [Risikko ja poliisiylijohtaja Turkuun](#)

klo 17.25 ["Näin, kuinka mies löi nuorta naista puukolla selkään"](#)

klo 17.31 (päivitetty 19.24) [Silminnäkijä: Puukotettu huusi hirvittävästi ja kaatui maahan](#)

klo 17.53 [Turun kaupunki tarjoaa kriisiapua kauppatorin tapahtumien johdosta – käytössä myös palveleva puhelin](#)

klo 17.55 (päivitetty 17.59) [Myllyssä tai Skanssissa ei vaaratilanteita](#)

klo 18.13 [Sivulliset yrittivät estää puukottajaa](#)

klo 18.50 (päivitetty 19.47) [Poliisin tiedotustilaisuus](#)

klo 18.57 ["Oli yllätys, että tämä tapahtui Turussa"](#)

Ylen uutiset klo 16–19:

klo 16.24 (päivitetty klo 18.28) [Turun keskustassa puukotuksia – useita haavoittuneita, poliisi ampunut epäiltyä ja kehottaa poistumaan keskustasta](#)

klo 16.36 (päivitetty klo 20.23) [Olitko puukotusten aikaan Turun keskustassa? Kerro meille tietosi](#)

klo 16.47 (päivitetty klo 23.22) [Seuranta-artikkeli](#)

klo 17.15 (päivitetty klo 19.02) [Poliisi nostaa valmiutta myös muualla Suomessa Turun tapahtumien takia](#)

klo 17.35 (päivitetty klo 18.23) [Valtion johto seuraa Turun tilannetta tarkasti](#)

klo 17.40 [Silminnäkijä Turussa: "Nuori nainen kiljui suunnattomasti"](#)

klo 17.42 (päivitetty klo 17.45) [Kansainvälinen media tarttui Turun puukotuksiin](#)

klo 18.28 (päivitetty klo 18:31) [Poliisiyliohtaja: Liian varhaista arvioida, onko tapahtumien takana terrorismi](#)

klo 18:39 (päivitetty klo 18.39) [Turkulaisnainen näki väkivaltaisen tilanteen läheltä: "Luulin ensin, että mies hakkaa naista"](#)

klo 18.41 (päivitetty klo 19.38) [Turun puukotukset – tämä tapahtumista tiedetään nyt](#)

klo 18.47 (päivitetty klo 18.48) [Suorana klo 19 alkaen: Poliisi pitää tiedotustilaisuuden Turun puukotuksista](#)

klo 18.54 (päivitetty klo 19.20) [Turun puukotuksissa kuoli yksi, seitsemän sairaalahoitossa – kolmea leikataan](#)

Iltalehden uutiset klo 16–19:

klo 16.39 http://www.iltalehti.fi/kotimaa/201708182200336147_u0.shtml

klo 16.55 (päivitetty klo 20.42) [Poliisi nostaa valmiutta valtakunnallisesti Turun tapahtumien vuoksi](#)

klo 17.14 [Valtiojohto seuraa Turun tilannetta - presidentti ja ministerit olleet yhteydessä](#)

klo 17.18 [LUKIJAN VIDEO TURKULAISEN KERROSTALON IKKUNASTA: IHMISET JUOKSIVAT KADULLA PUUKOTUKSEN JÄLKEEN](#)

klo 17.28 [Silminnäkijä Turussa: Alue tyhjennettiin nopeasti, Puutorille jäi ainoastaan verilammikko](#)

klo 17.30 (päivitetty klo 18.11) [Turkulaisen ravintolan omistaja: "Ihmiset ovat järkyttyneitä ja peloissaan"](#)

klo 17.35 (päivitetty klo 17.57) [Turkulaisessa ravintolassa kaoottinen tunnelma - asiakkaat lukittiin sisälle turvaan](#)

klo 17.37 [TURUN VERITEKO NOTEERATTIIN YHDYSVALLOISSA ASTI](#)

klo 17.54 [Poliisit vartioivat kauppakeskus Myllyssä Raisiossa - toimitusjohtaja: "Kauppa on auki normaalisti"](#)

klo 18.01 [Suojelupoliisi osallistuu Turun tapahtumien selvittelyyn - "liian aikaista arvioida tarkemmin tapahtunutta tai sen taustoja"](#)

klo 18.20 (päivitetty klo 19.35) [Tyks: Sairaalaan on tuotu yhdeksän ihmistä - kaikki uhrin aikuisia](#)

klo 18.25 (päivitetty klo 20.36) [Risikko kysyy: "Mistä tämä kauhistuttava teko kumpuaa?"](#)

klo 18.31 [Anssi Kela kulki Turun torilla hetki välikohtauksen jälkeen - näki ruumispuosin ja poliiseja](#)

klo 18.52 [Iltalehden Turussa oleva toimittaja: Tunnelma aavemaisen hiljainen - "poliisit ovat mellakkavarustuksessa"](#)

KIRJALLISUUS

Euroopan unioni. Päätös No: 1313/2013/EU. Viitattu 25.4.2018. Saatavilla: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32013D1313>

GTD. 2017. National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START). Viitattu 27.3.2018. Saatavilla: <https://www.start.umd.edu/gtd>

Honka-Kukkurainen, N. 2006. Katastrofiuutisoinnin etiikka: Kaakkois-Aasian hyökyaal-tokatastrofin uhrjournalismi MTV3:n ja Yleisradion uutisissa. Tampereen yliopisto. Saa-

tavilla:

<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/94042/gradu01469.pdf?sequence=1>

Huhtala, H. & Hakala, S. 2007. Kriisi ja viestintä: Yhteiskunnallisten kriisien johtaminen julkisuudessa. Helsinki: Gaudeamus.

International Journalists' Network. 2017. Tips and resources for covering terrorism. Viitattu 16.5.2018. Saatavilla: <https://ijnet.org/en/blog/tips-and-resources-covering-terrorism>

Julkisen sanan neuvosto. 2008. Vapauttava 3988/4/08. Viitattu 18.5.2018. Saatavilla: <http://www.jsn.fi/sisalto/3988-4-08/?year=2009&search=silminnC3%A4kij%C3%A4>

Julkisen sanan neuvosto. 2013. Journalistin ohjeet. Saatavilla: https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/

Julkisen sanan neuvosto. 2017. Samanaikainen kuuleminen on mahdollistettava aidosti. Viitattu 20.4.2018. Saatavilla: <https://www.jsn.fi/uutiset/samanaikainen-kuuleminen-on-mahdollistettava-aidosti/>

Juntunen, L. 2009. Kiireen ja kilpailun haasteet journalistiselle etiikalle. Teoksessa Välvirronen, E. (toim.) Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus, 171–192.

Journalisti. 2017. ”Jokainen rivi on julkisuustyötä.” Journalisti 10/2017. Viitattu 13.3.2018. Saatavilla: <https://www.journalisti.fi/artikkelit/2017/10/jokainen-rivi-on-julkisuustyta/>

Karvala, K. 2014. Kaaoksen kesyttäjät: Uutismediat nettimurroksessa 2006–2012. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/43612/978-951-39-5723-0_vaitos14062014.pdf?sequence=1

Keskisuomalainen. 2017. Sisäministeri Risikko: Turun puukotuksesta epäilty on ulkomaalainen näköinen. Viitattu 23.4.2018. Saatavilla: <https://www.ksml.fi/kotimaa/Sis%C3%A4ministeri-Risikko-Turun-puukotuksesta-ep%C3%A4ilty-on-ulkomaalaisen-n%C3%A4k%C3%B6inen/1030398>

KRP. 2017. Turun puukotuksia tutkitaan terroristisina murhina. Viitattu 15.5.2018. Saatavilla:

https://www.poliisi.fi/keskusrikospoliisi/tiedotteet/1/0/turun_puukotuksia_tutkitaan_terror_istisina_murhina_62741

KRP. 2018. Esitutkinta Turussa elokuussa tapahtuneisiin puukotuksiin liittyen on valmistunut. Viitattu 27.3.2018. Saatavilla:

https://www.poliisi.fi/keskusrikospoliisi/tiedotteet/1/0/esitutkinta_turussa_elokuussa_tapahtuneisiin_puukotuksiin_liittyen_on_valmistunut_67990

Koljonen, K. 2013. Kriisi journalismissa – kansakunnan katastrofit ja muuttuva profesio. Väitöskirjatutkimus. Tampere: Tampere University Press.

Laki terrorismirikoksista. 24.1.2003/17. Saatavilla:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#a24.1.2003-17>

Malkki, L. 2017a. Oliko Turun puukotus terrori-isku? Sisällöstä vastaa politiikasta.fi.

Viitattu 27.3.2018. Saatavilla: <http://politiikasta.fi/oliko-turun-puukotus-terrori-isku/>

Malkki, L. 2017b. Onko terrorismi yleistynyt aikanamme?. Sisällöstä vastaa Helsingin

Yliopisto. Viitattu 27.3.2018. Saatavilla: <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/talous-yhteiskunta/onko-terrorismi-todella-yleistynyt-aikanamme>

Malkki, L. 2014. Toisen terroristi on toisen vapaustaistelija – terrorismin määrittelyn ongelmat. Teoksessa Teirilä, O. & Paronen, A. Vihatkoon kunhan pelkäävät – Näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu. Saatavilla:

<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/100080/Vihatkoot%20kunhan%20pelk%C3%A4%C3%A4v%C3%A4t%20verkko-1.pdf?sequence=2>

Malkki, L. 2014. Toisen terroristi on toisen vapaustaistelija – terrorismin määrittelyn ongelmat. Teoksessa Teirilä, O. & Paronen, A. Vihatkoon kunhan pelkäävät – Näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu. Saatavilla:

MediaAuditFinland Oy. 2017. Levikkitilasto LT2017. Saatavilla:

<http://mediaauditfinland.fi/levikit/tilastot/>

Mäntylä, J. 2008. Journalistin etiikka. Toinen, uudistettu painos. Helsinki: Gaudeamus.

Pantti, M. 2009. Tunteellisempaa journalismia. Teoksessa Välvirronen, E. (toim.)

Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus, 193–206.

Raitasalo, J. 2014. Terrorismi uhkakuvana. Teoksessa Teirilä, O. & Paronen, A. (toim.)

Vihatkoon kunhan pelkäävät – Näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Strategian laitos, Maanpuolustuskorkeakoulu. Saatavilla:

<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/100080/Vihatkoot%20kunhan%20pelk%C3%A4%C3%A4v%C3%A4t%20verkko-1.pdf?sequence=2>

Raittila, P.; Johansson, K.; Juntunen, L.; Kangasluoma, L.; Koljonen, K.; Kumpu, V.; Pernu, I.; Välvirronen, J. 2008. Jokelan koulusurmat mediassa. Tampere: Tampereen yliopisto.

Raittila, P.; Haara, P.; Kangasluoma, L.; Koljonen, K.; Kumpu, V.; Välvirronen, J. 2009. Kauhajoen koulusurmat mediassa. Tampere: Tampereen yliopisto.

Seura. 2017. Isän pikajuna -blogi. Media mässäili Turun puukotuksilla, prosessit pettivät. Viitattu 13.3.2018. Saatavilla: <https://seura.fi/isanpikajuna/2017/08/20/media-massaili-turun-puukotuksilla-prosessit-pettivat/?shared=8052-2f9718e2-1>

Suojelupoliisi. 2017. Terrorismin uhka-arvio. Viitattu 27.3.2018. Saatavilla: http://www.supo.fi/terrorismintorjunta/terrorismin_uhka-arvio

Suomen Kuvalehti. 2017. Iltalehti kirjoitti islamismista, Hesari rinnasti Turun ja Barcelonan – miksi?. Viitattu 13.3.2018. Saatavilla maksumuurin takana: <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/mielipide-kotimaa/iltalehti-kirjoitti-islamismista-hesari-rinnasti-turun-ja-barcelonan-miksi/>

TNS Metrix. Suomalaisten web-sivustojen viikkoluvut. Viitattu 10.4. Saatavilla: <http://tnsmetrix.tns-gallup.fi/public/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Turkulainen. 2017. TS: Puukotuksesta epäiltyä ammuttiin Puutorin ja Brahenkadun kulmassa – ihmiset jahtasivat epäiltyä. Viitattu 20.4.2018. Saatavilla: <https://www.turkulainen.fi/artikkeli/551304-ts-puukotuksesta-epailtya-ammuttiin-puutorin-ja-brahenkadun-kulmassa-ihmiset>

UNESCO. 2017. Terrorism and the Media: A Handbook for Journalists. Viitattu 16.5.2018. Saatavilla: <https://en.unesco.org/news/terrorism-and-media-handbook-journalists>

Välvirronen, E. 2009. Journalismi kriisissä? Teoksessa Välvirronen, E. (toim.) Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus, 13–31.

YK. 2016. Ajankohtaiset teemat. Viitattu 27.3.2018. Saatavilla: <http://www.yk.fi/node/244>

Youtube. 2017. Poliisin tiedotustilaisuus Turun Puukotuksista. Viitattu 17.5.2018. Saatavilla: <https://www.youtube.com/watch?v=FaJ2M0bLPLk>